

INDEX

A nyelvtanulásról
Hogyan segíthetjük a nyelvtanulókat
a kiskönyvtárakban is?
4-5. OLDAL

INDEX

Együtt töltött idő
Könyvtári családi programok
- a Családok évének zárasaként
7-9. OLDAL

REFERÁTUM

Mintaprogramok
Az én könyvtáram projekt hat
mintaprogramját próbáltuk ki
14-15. OLDAL

2018. december • IV. évfolyam, 8. szám

KÖNYVTÁRI Mappa

Adománygyűjtés
- jótett, jó marketing

TARTALOM

INDEX

Felújítások, megújulások.....	1
Jótett vagy marketing? Mindkettő lehet!.....	2
Nyelvtanulás – túl a szótárakon.....	4
Technikai fejlesztéssel is jár a felújítás.....	6
Az együtt töltött idő érték!.....	7
A megye értékeinek színes tára.....	10
Könyvtári közösség – plébánosi ajánlással	12

COPYRIGHT

Kulcs a közösségépítéshez	13
---------------------------------	----

REFERÁTUM

Hat mintaprogram Az én könyvtáramhoz.....	14
---	----

GRADUÁLE

A Petőfi Irodalmi Múzeum – Magyar Nyelv Múzeumának Dr. Busa Margit Könyvtára	16
---	----

EX LIBRIS

Vándorbagoly a Mesebirodalomban.....	17
--------------------------------------	----

GENIUS LOCI - MEGYÉNK AZ IRODALOMBAN

Az Ötkönyvben egy a könyvtárosé.....	18
--------------------------------------	----

TÜKÖR

Él, pulzál a könyvtár – OKN Miskolcon.....	19
„Közös tudás – közösségi hozzáférés”.....	20
Gyerekek segítenek megtervezni a könyvtárbuszt.....	21
Helytörténetről A csodák városában.....	21

NEKROLÓG

Nem búcsúztál... – Varga Zoltán emlékére.....	22
Végső búcsú Kopasz Erzsébettől.....	22

PRO BIBLIOTHECA / APPENDIX

Tompáné Mészáros Hedvig – Pro Bibliotheca díj.....	23
Isa por es homou.....	23

BIBLIOFIL

Sárospatak 50 éve újra város.....	24
Az Isten megőrzött! – Kisember a Nagy Háborúban	24

FELÚJÍTÁSOK, MEGÚJULÁSOK

A II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár 2018 januárjától 325 Borsod-Abaúj-Zemplén megyei kistépelülés könyvtári szolgáltatásait koordinálja, ellátását biztosítja. Az állami költségvetési támogatással működő Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer ötéves múltja és tapasztalatai azt bizonyítják, hogy ez a magyar könyvtári modell a kulturális alapellátás fontos, jól működő része. Könyvtárunk 2013 óta fontosnak tartja, hogy a mostoha körülmények között működő kistépelülési könyvtárakat megújítsa, korszerűsítse. Ehhez az idén 25 éves Nemzeti Kulturális Alap pályázatai az elmúlt években fontos anyagi támogatást nyújtottak a fenntartók részére, mely sokszor szerencsésen találkozott egyéb, épületfelújítást biztosító pályázati forrásokkal. A kívül-belül megújuló könyvtárhelyiségek belső kialakításában, könyvtárszakmai tervezésében, a berendezésben való közreműködésben munkatársaink rendre kivették részüket. Az elmúlt 5 évben – részben az NKA támogatásának, részben a KSZR-forrásoknak köszönhetően – több mint 50 kistépelülés könyvtára újult meg, várja látogatóit 21. századi környezetben.

A kistépelülések mellett intézményünk a saját terében, könyvtáraiban is fontosnak tartja, hogy a korszerűtlen, évtizedek óta változatlan szolgáltatási és szolgálati övezetei megújuljanak. A fenntartó, Miskolc Megyei Jogú Város támogatásával 2017-ben a diósgyőri városrészben található Petőfi Sándor Könyvtár épületét uniós forrásokból felújították, a könyvtárszakmai megújulás pedig az NKA támogatásával valósult meg. 2018-ban a Szentpéteri kapuban működő József Attila Könyvtár nyert támogatást az NKA-tól eszközfejlesztésre, belső felújításra, melynek kivitelezése 2019 első felében valósul meg.

2018 nyarán, a szokásos augusztusi zárvaratás alatt a fenntartó rendkívüli beruházási támogatásának köszönhetően sikerült megújítani a Görgey utcai központi épület padlóburkolatát az első emeleti szolgáltatási és a földszinti szolgálati övezetekben. A több helyen már balesetveszé-

lyessé vált korábbi padlófilc burkolat az elmúlt évtizedek használata során megérett a cseréjére. A felújítást a Miskolci Közintézmény-működtető Központ munkatársai a szolgáltatási térben – közel ezer négyzetméteren – határidőre elvégezték. A szolgálati övezetben a munkálatokat a szükségszerűvé vált tisztasági festés követte, ezáltal valamivel meghosszabbodott a kivitelezés időtartama. Az Országos Könyvtári Napok sajtótájékoztatóját azonban már a megújult terekben tarthattuk a fenntartó képviselőinek jelenlétében. Az első emeleti térben a padlóburkolat cseréje mellett olvasóink kényelme érdekében sikerült kisebb bútorfelújítást is megvalósítani a Folyóirat-olvasóban és a Tinisarokban.

2019-re kértük a fenntartó beruházási támogatását a második emeleti szolgáltatási övezet padlóburkolatának cseréjéhez, amelyet jövőre is a nyári zárvaratás alatt szeretnénk megvalósítani. Hosszú távú terveink között szerepel a központi épület átadása óta változatlan könyvespolcok cseréje, mely nagyobb forrástámogatást igényel. Az 1972-ben épült központi épület gépészeti és homlokzati felújítása is esedékessé vált, amely nagyobb beruházási körbe tartozó feladat. Fiókkönyvtáraink közül a Martin-kertvárosi Tompa Mihály Könyvtár épülete szorul teljes külső-belső felújításra. A belvárosi, Mindszent téri épület, a Doleschall-kúria 1994-ben újult meg, de részleges felújítása időszerűvé vált. Két fiókkönyvtárunk (Kafka és Móra) jó állapotú, az ezredforduló utáni évtizedben épült vagy újult meg.

Eredményeink fontos és jelentős része, hogy a megye kistépelüléseinek ötödében az elmúlt öt év folyamán elvégeztük a teljes megújítást, intézményünk történetében pedig kiemelt jelentőségű az elmúlt két év fejlesztései között két fiókkönyvtár teljes és a központi épület részleges felújítása. Munkatársainknak köszönet a sok-sok többletmunkáért, amely lehetővé tette a megújulást, a korszerű könyvtárszakmai környezetben való folytatást!

Prókai Margit

JÓTETT VAGY MARKETING? MINDKETTŐ LEHET!

A segítő hozzáállás a könyvtári mindennapok része. Ahhoz viszont, hogy ezt minél többen felismerjék, sokszor ki kell lépünk a mindennapokból. Az adománygyűjtés látszólag távol áll tőlünk, ám valójában csak egy meghosszabbított Ariadné-fonál, ami messzebbre ér el, így többeket vezethet el a könyvtárba!

A jótett, annak inspirálása, vagy a közreműködés benne nem áll távol a könyvtár szellemiségétől. És ha jól átgondoljuk, mit szeretnénk, segítheti a könyvtári munkát már azzal is, hogy megerősíti, kiterjeszti a könyvtár pozitív megítélését.

A lehetőségek természetesen mások egy egyszerűes-egytermes kiskönyvtárban, mint a nagy szervezetekben. És az is nagyon fontos, hogy kizárólag a marketingérték miatt ne kezdjünk adománygyűjtésbe. Csak olyannal foglalkozzunk, ami mellett valóban el tudunk köteleződni. A miskolci II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár belevágott egy ilyen akcióba, és az első néhány lépcsőfokot sikerrel vette – ugyanakkor még hosszú út áll előttünk.

KÖNYVEK, KÉPEK ÉS KUTYÁK

Könyvtárunk hagyományosan vendégül lát segítő szervezeteket az Ünnepi Könyvhét keretében, a Könyvtéren. A Vakok és Gyengélátók Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Egyesületének szinte természetes a jelenléte, hiszen letéti könyvtárat működtetünk székházukban – ők pedig a Braille-írógép mellett egyéb érzékenyítő játékokkal színesítik programunkat, miközben sokakkal megismertetik létüket, tevékenységüket. „Melléjük” hívtuk meg a Baráthegyi Vakvezető és Segítő Kutya Iskola Alapítvány képviselőit. Ebből a hagyományból, a Mátyás-év adta inspirációból és kollégák kutyaszertetéből nőtt ki az ötlet: Egyszer lesz Miskolcon ku-

tyavásár! mottóval rendezzünk kutyás napot. Korábbi partnereink mellett kitelepültek a Miskolci Állatsegítő Alapítvány (MÁSA) munkatársai és védencei is, így a nap minden szakában voltak a téren élményt nyújtó négylábúak, készültünk könyvismeretet igénylő kutyás totóval, és hívtunk a témához illő szerzőt is: Magos Juditot Demény nevű kutyájával.

Az érdeklődők és dedikáltatók létszáma azt bizonyította, jó döntést hoztunk, és nem szabad elengedni ezt a szálát. Ez az elhatározás, egy korábbi alkotói kapcsolatot, és az éppen az Országos Könyvtári Napok idejére eső Állatok világnapja szerencsés egybeesést jelentett, és alkalmat teremtett a folytatásra. A József Attila Könyvtárban a MÁSA három önkéntesének korábbi menhelylakó kutyákról és macskákról készült fotóiból nyílt kiállítás Szívügyünk a MASA-bb állattartás címmel. Ugyanakkor adománygyűjtést szerveztünk az alapítvány javára.

Saját tapasztalat, hogy mindannyiunk otthonában vannak olyan takarók, párnák, ágyneműhuzatok stb., amiket már nem használunk – ám nincs időnk, energiánk eljuttatni azokat segítő szervezetekhez, különösen a MÁSA távolabb eső telephelyére. Megkérdeztük a menhelyet, hogy milyen adományokra lenne szükségük, és kiderült, valóban örömmel fogadnak rongyokat, régi ágyneműket, törölközőket, plüss játékokat. Emellett kiskutyatáp, tisztítószer (pl. hipó) szerepelt a listán. Tehát szinte kizárólag olyan adományokat kértek-kértünk, amelyek nem igényelnek plusz költséget!

OLVASÓK ÉS LEENDŐ OLVASÓK

Az adománygyűjtésre plakátokkal és szórólapokkal hívtuk fel olvasóink figyelmét. Saját kommunikációs felületeinken túl (honlap, közösségi oldal) a sajtóhoz is eljuttattuk az információt. A kiállítás jól támogatta az adománygyűjtést, mert az arról szóló híradások megemlézték az akciót is. Ez, és a közösségi oldalunkon elhelyezett üzenet megosztásának nagy száma biztosította, hogy olyanokhoz is eljutott a hír, akik még nem olvasóink.

A gyűjtés ideje alatt, 2018. október 1–7. között, az érdeklődők adományait bármelyik könyvtárunkba bevihették, tehát kiválaszhatták a hozzájuk (munkahelyükhöz) legközelebb eső helyet. Így könyvtárunk segítette őket abban, hogy segíthessék a MÁSÁ-t! Az adományokat tagkönyvtárainkból a gyűjtés lezárása előtt el kellett egyszer szállítanunk, olyan sok minden érkezett: a kutyák kényelmét és melegét szolgáló takarók, ágyneműk, törölközők és ruhák, száraz és nedves kutya-, illetve macskaeledel, tisztítószer, tányérok, játékok...

Az egyik adományozó levelet is csatolt, amelyben azt írta: reméli, máskor is lesz lehetősége az adományokat behozni könyvtárunkba. Más visszajelzések alapján is igényt látunk arra, hogy legyen folytatás: vagy a nagyobb rendezvényeinken megismételjük a Miskolci Állatsegítő Alapítvány számára az adománygyűjtést, vagy évszakokhoz kötve biztosítjuk az érdeklődők számára, hogy behozhassák hozzájuk támogatásukat. A hozzájárulásokat személyesen vittük ki a MÁSÁ telephelyére, ami megerősített minket abban, hogy jó helyre került a kisteherautónyi adomány. Emellett az is öröme adott okot, hogy ez nemcsak nekünk, de a sajtó számára is hírértékű esemény volt.

Könyvtárunk számára kedvező, hogy olyan emberek is ellátogattak hozzánk, akik még nem tagok. Most viszont pozitív benyomást szereztek rólunk, talán inspirációt kaptak a beiratkozáshoz, vagy ezután esetleg maguk is nyomon követik híreinket.

Számunkra feladat, hogy megtaláljuk a következő akció ideális időpontját – ami nem jelent túl gyakori adománygyűjtést, de amennyi idő alatt nem felejtik el, hogy már volt ilyenre példa. És azon is el kell gondolkodnunk, mivel tudjuk fenntartani a „kutyás olvasóink és nemolvasóink” figyelmét. Kutyás könyvajánlókkal? Kutyás könyvek szerzőinek meghívásával? Szakértői ismeretterjesztő előadásokkal? Közben természetesen szem előtt tartva alapfunkciónkat – és azt is, hogy még számos más érdeklődési kör is létezik...

A JÓTETT JÓ MARKETING

Egy jól sikerült akció után se várjunk azonban túl sokat. Ha az információval elérték tíz százalékából pozitív választ váltottunk ki, akkor már nagyon sikeresen dolgoztunk! Viszont következetes munkával a könyvtár elismertsége megerősíthető, ami idővel új olvasókat, sőt, önkéntes munkára jelentkezőket is eredményezhet.

Tételelesen áttekintve:

Az akciónak van közvetlen reklámértéke:

- azokhoz is eljut a hír, akik nem velünk, hanem a támogatottal állnak kapcsolatban
- azok is bejönnek a könyvtárba, akik nem tagok, csak az adományt hozzák
- erősödik a könyvtár pozitív képe
- több (sajtó)megjelenést hoz egyetlen téma (felhívás, hosszú kampány esetén ennek ismétlése, illetve beszélgetés a fejleményekről, értékelés-adományátadás)

Egyéb fontos értékek:

- közösséget formál: erősíti a könyvtár körüli laza közösséget, a támogatott szervezettel magasabb szintre léphet a kapcsolat, új programok szerveződhetnek
- tudatos munkával új, szoros közösség alakítható ki a támogatott szervezet, téma elkötelezettjeiből, erre a közösségre újabb programok építhetők
- a közösség folyamatosan fejlődő, önzérelt, de a könyvtárhoz kötődő társasággá válhat.

Tartós eredmény tehát csak jól felépített és következetesen képviselt tervek és nem egyszeri akció után várható. Ugyanakkor az adományozók és a megajándékozottak öröme újra és újra erőt, inspirációt ad a folytatáshoz. És ez ugyanúgy igaz a kiskönyvtárakra, mint a nagyokra.

Csörnök Mariann, Fajtli Eszter

NYELVTANULÁS – TÚL A SZÓTÁRAKON

Egy kistelepülésen is szükség lehet arra, hogy a könyvtár segítsen az iskolai szünetet otthon töltő diáknak vagy a nyelvtanulásba idősebb fejjel belevágó, új munkát kereső olvasónak a tanulásban. A miskolci Szabó Lőrinc Idegennyelvi Könyvtár – könyvtáros és nyelvtanári végzettségű – munkatársainak összefoglalójából mindenki kicsipegetheti a számára hasznosítható lehetőségeket, ötleteket.

„Ahány nyelvet beszélsz, annyi embert érsz” tartja a régi mondás, de napjainkban egyre helytállóbb ez a megállapítás, hiszen a mindennapi életben is egyre fontosabb a nyelvtudás, nyelvtanulás, nyelvgyakorlás. Nyelvtudás, amely egyaránt jelentheti egy új nyelv megtanulását vagy a már elsajátított nyelv szinten tartását, elmélyítését.

A Szabó Lőrinc Idegennyelvi Könyvtárat elsősorban a nyelvvizsgára, nyelvi érettségire készülők keresik fel. Számukra több mint 20 nyelven kínálunk nyelvkönyveket, segédleteket, hanganyagokat, tesztkönyveket, vizsgára felkészítő kiadványokat, amelyeket könyvtárközi kölcsönzéssel is tudunk szolgáltatni a távolabb élők számára. Az ezek használatához szükséges technikai eszközöket természetesen biztosítjuk – ez kifejezetten népszerű például kollégista diákok körében. Ritkábban tanult nyelvek esetében, amikor csak hangkazetta áll rendelkezésre, a könyvtár kazettás magnója is jó szolgálatot tesz.

A profibbkat 5 nyelven összesen 16 féle idegen nyelvű folyóirat várja, amelyek között a szakfolyóiratok és magazin jellegű kiadványok egyaránt megtalálhatók. A szintezett, könnyített olvasmányok egyaránt élményt nyújtanak a kezdő és a haladó nyelvtanulók számára is, akik a könyvtári portálról elérhető katalógusból tudásuknak és érdeklődésüknek megfelelően tudnak választani. Ha az online katalógus cím mező-

jébe beírjuk az „Oxford Bookworms” kifejezést, akkor a 239 elemű találati listán a könyvek borítóját is megnézheti az érdeklődő, tájékozódva az adott dokumentum nyelvi szintjéről. Tudunk könnyített olvasmányt biztosítani azoknak is, akik nyelvi tanulmányaik legelőjén állnak (200 szó).

Azért is népszerűek ezek a kiadványok, mert az olvasmány után található szövegértési és szókinccsfelkészítő feladatsorok hasznosak akár az önálló, akár az irányított nyelvtanulásban. Természetesen nemcsak könnyített olvasmányok, hanem angol, német, francia, orosz, lengyel nyelvű szép- és szakirodalom is elérhető az adott nyelvet magas szinten ismerők számára.

ONLINE, AKÁR ÚTKÖZBEN IS

Főleg a felnőtt, többedik nyelvet tanulók körében népszerűek az oktatócsomagok, amelyek szintén alkalmazkodnak a nyelvtanulók tudásszintjéhez: megszólalni 1 hónap alatt, kezdő, haladó. A mobil, mobil extra, audio oktatócsomagok leginkább a hallás utáni tanulási folyamatra épülnek, nyelvtani összefoglalóval, a hanganyagok szövegét tartalmazó segédlettel kiegészülve. Hallgathatjuk utcán, autóban, házimunka közben vagy akár helyben, a könyvtár technikai eszközeit igénybevéve.

Ebben az évben a megyében számos könyvtár lett Digitális Jólét Program Pont. A projekt keretében kapott eszközök, például tablet és okostelefon, valamint a wifi-csatlakozás kiváló lehetőséget teremt az online nyelvtanulásra. Megtaníthatjuk a használókat, hogyan telepítsék saját eszközükre a nyelvtanuló alkalmazásokat, illetve segíthetjük őket a használat elsajátításában.

NYELVGYAKORLÁS KÖZÖSSÉGBEN

Könyvtárunkat sokan keresik fel azzal a céllal, hogy a már megszerzett nyelvtudásukat gyakorolják, szinten tartásuk, esetleg fejlesztésük érdekében. Számukra a friss folyóiratokon, új beszerzésű irodalmon kívül kiváló lehetőséget nyújtanak nyelvi klubjaink. A részvétel nem kötött életkorhoz, tudásszinthez és minden olvasónk

számára ingyenes. Könyvtárunkban jelenleg angol, német, orosz és lengyel nyelvi klubok működnek. Valamennyit diplomás nyelvtanár vezet, aki vagy könyvtárunk dolgozója vagy a könyvtárral szerződésben álló önkéntes.

Ezekben a klubokban az élő nyelv gyakorlásán van a hangsúly. Egy-egy klub tagjaiból összetartó közösségek alakultak ki, akik szívesen osztják meg egymással a nyelvtanulással, vizsgakövetelményekkel, nyelvtérületen való utazással, munkavállalással kapcsolatos legfrissebb információikat. Gyakori, hogy az adott nyelvterület szokásait, nemzeti hagyományait a klubtagok is megünneplik: Halloween, Oktoberfest, orosz újév, lengyel államalapítás.

Amennyiben találkozunk más nyelveken beszélő, önkéntes munkát lelkesen vállaló olvasóval, lehetővé tesszük újabb nyelvi klub indítását is.

Pálfy Erika, Rozgova Gabriella

Ajánlott weboldalak a németül tanulni vágyóknak:

<https://www.mindennapnemetul.hu/>
<https://otevotnyelv.com/nemet-nyelvtanulas-6-lepesben-kezdok-utmutatoja/>
<https://www.deutsch-lernen.com/>
<https://hu.duolingo.com/course/de>
<http://konnyennemetul.hupont.hu/>
<https://www.dil.hu>
<https://www.nemetoktato.hu>
<http://www.deutsch-interaktiv.info/hu/>
<http://www.megtanuloknemetul.hu/>

Angol oldalak

Szókincsfejlesztés:
Hu.duolingo.com
Ankiweb.net
 Nyelvgyakorlás:
italki.com
 Idegen nyelvi olvasás:
morphomouse.com
 Íráskészség:
lang-8.com
grammarly.com

Klubtagok kedvelt oldalai:

Nyelvtanfolyam: mooc.com
 Nyelvtanulási segédletek:
agendaweb.org
english4you.com
myenglishpages.com
 Hallás utáni értés,
 beszéd-készség:
<https://www.youtube.com>
 New Headway Videos
 Learn English in 30/45/60/90
 minutes

Klubtagjainktól:

Régi tapasztalat: a szavakat, a nyelvtant meg lehet tanulni egyedül, de kommunikálni nem, ahhoz partnerek kellene.

József, nyugdíjas

A legfontosabb talán az, hogy kötetlenül tudunk angol nyelven beszélni, különböző szinten állókkal. Jó érzés volt, hogy megértettem a magasabb szinten beszélők mondanivalójának lényegét és ők is szívesen meghallgattak engem és kisegítettek, ha arra szükség volt.

Gizus, 26 éves dolgozó

Nyelviskolában vagy nyelvtanárnál nem beszélgetünk hétköznapi stílusban és hétköznapi témákról. A nyelvi klubban viszont mindenki élvezheti, hogy a gyakorlatban tudja használni a tanult nyelvet, és néhány hétköznapi kifejezést is megtanulhat a többiekől.

Ádám, 30 éves mérnök

Német klubunk önkéntes vezetőjétől:

Mert mi is (kell, hogy legyen) az idegennyelv-tanulás eredménye? Az, hogy használni is tudjuk az adott nyelvet, legyen sikerélményünk benne, éljük meg a tudásunkat, legyen haszna, érezzük, hogy többre vagyunk képesek általa... Ilyen, és ehhez hasonló indítással kezdtem el 2018 februárjában a német klub vezetését. Vagy inkább a német nyelvtudásukat használni vágyók körének kialakítását, és fontos, hogy együtt tartását is, hiszen közben szinte észrevétlenül kialakul egy közösség, egy jó társaság, aho-

vá érdemes ellátogatni hétről hétre. Az élőszót nem tudja teljes mértékben pótolni a virtuális tér, a beszélgetésekre, a spontán helyzetekre adott válaszokra ezért van nagy szükség. Erre nyújt lehetőséget a klub a könyvtár jóvoltából.

Nagyon fontosnak tartom, hogy tagjaink élvezzék a beszélgetéseket, az esetleges feladatokat, csak olyan témákkal foglalkozunk, amelyek mindenki számára nyújtanak új ismereteket, érdekesek, izgalmasak, és mindezt tudjuk szemléltetni is valamilyen módon. Alkalomról alkalomra bővül a körünk, bármikor bárki csatlakozhat, a klubok utáni kör-e-mailekkel mindenkit elérünk és tájékoztatunk a témákról, amelyekről szó esett, így nem marad le senki semmiről. Szempont az is, hogy nem a hibákat keressük egymás nyelvtudásában, hanem az értő kommunikációra összpontosítunk. Ez nem azt jelenti, hogy nem javítjuk ki az alapvető tévesztéseket, de leszögezzük az elején, hogy nem iskolába járunk, nem érdemjegyre megy, hanem lazítunk, élvezzük egymás társaságát, a nyelv szépségeit, viccelődünk, persze mindezt kizárólag németül.

Igaz, hogy korosztályban és tudásszintben is vannak különbségek, de jó érzéssel lehet kezelni, és át lehet hidalni ezeket a problémákat. Jómagam is pedagógus vagyok, de már közel két évtizede nem ezt a hivatásomat gyakorlom. Jelenlegi munkám során nem kell használnom a német nyelvtudásomat, ami miatt passzívvá válhat, ezt elkerülendő megragadok minden alkalmat, ahol gyakorolhatom azt. A német klub is egy ilyen lehetőség számomra, és hiszem, hogy minden klubtag számára.

Koczurné Bencs Ilona

TECHNIKAI FEJLESZTÉSSEL IS JÁR A FELÚJÍTÁS

Számítógépes adatbázis, elektronikus kölcsönzés, KönyvtárMozi – egyre több kistélepülési könyvtárban válnak ismertté, sőt természetessé ezek a kifejezések, szolgáltatások.

KISROZVÁGY

A cigándi kistérség apró településén a könyvtár egy épületben működik a művelődési házzal és a polgármesteri hivattal. A település vezetésének köszönhetően, a közmunkaprogram keretében megújult a könyvtár padlózata, villamoshálózata, és festésre is sor került. A megnövekedett alapterületen sikerült egy többfunkciós teret kialakítani, ahol – a KSZR-támogatás segítségével beszerzett – új polcok, asztalok, székek, fotelek, babzsákok és szőnyegek biztosítják a kényelmes olvasást.

A 37,3 m² alapterületű könyvtár belső helyiségében található a felnőtt szépirodalom, a szakirodalom, a gyerekkuckó, és emellett két számítógép is az olvasók rendelkezésére áll. A külső térben kapott helyet a folyóirat-olvasó és nyomtatásra is itt van lehetőség.

A település teljes állománya közel 2000 kötet, melyek a számítógépes adatbázisban visszakereshetők, lehetőséget teremtve arra, hogy a közeljövőben elinduljon a számítógépes kölcsönzés.

ALSÓBERECKI

A helyi önkormányzat elkötelezett a település kulturális életének fejlődése mellett, ennek érdekében lehetőségeihez mérten mindent meg is tesz. A megálmodott többfunkciós épületben új helyiségbe költözött a 47,5 m²-es könyvtár. Áthelyezték a bejáratot, a fűtést korszerűsítették, a villamoshálózatot és a padlót felújították, kifestettek.

KSZR-forrás tette lehetővé az új polcok, könyvtárosi asztal, fotelek, székek, szőnyeg és függöny beszerzését. A könyvtárban különül a felnőtt szépirodalom, a szakirodalom, a folyóirat-olvasó mellett pedig a gyermekeknek szánt olvasó- és játszósarok. A gyerekeket vidám, olvasásra ösztönző környezettel várják, ahol lehetőséget kapnak a kézműveskedésre is.

Az olvasók két internetes gépet vehetnek igénybe. A technikai bővítés során lehetőség nyílik a KönyvtárMozi szolgáltatás bevezetésére. A korszerű, közösséget befogadó könyvtárban a közel 2000 kötetes állomány elektronikus úton elérhető, az elektronikus kölcsönzés bevezetése hamarosan elkezdődik.

GIBÁRT

Gibárt könyvtárának megújulását a Nemzeti Kulturális Alap eszközfeljesztési pályázata és az önkormányzat együttműködése tette lehetővé. A Széchenyi 2020 pályázatának köszönhetően kívül-belül megújult a község szívében található közösségi ház, amely eddig is helyet adott az önkormányzati hivatalnak, az

orvosi rendelőnek, az óvodának és a könyvtárnak is. Ez utóbbi alapterülete 25 m²-ről 62 m²-re nőtt, lehetővé téve a teljes megújulást, melynek keretében modern kialakítású könyvespolcok, asztalok, szőnyegek érkeztek a könyvtárba. A belső helyiségben kapott helyet a „Mesebirodalom”, ahol játszósarok, olvasásra ösztönző színes környezet és a falra festett mesefigurák teszik hívogatóvá a teret.

A külső részben található a szintén korszerűen felszerelt felnőtt részleg. Az infrastrukturális beruházás eredménye, hogy jövőre beindulhat a KönyvtárMozi szolgáltatás is, melynek eredményességére az eddig is kiváló munkát végző könyvtáros a garancia.

HANGÁCS

Az edelényi kistérség apró településén a KSZR-es állami támogatás biztosított forrást a könyvtári berendezések megújítására. A nagy feladatban partner önkormányzat sok munkával és anyagi ráfordítással vállalt szerepet, megtörtént a festés, az elektromos vezetékek áthelyezése, a világítás korszerűsítése.

Az állomány leválogatásával és szakszerű elhelyezésével sikerült barátságos könyvtári helyiséget kialakítani, a felhasználók korszerűen berendezett térben vehetik igénybe a szolgáltatásokat. A KSZR keretében beszerzett számítógépek és egyéb technikai eszközök jó szolgálatot tesznek a lakosság képzésében, és a mindennapi ügyek intézésében is. Az ifjabb korosztályt a könyvek mellett egy játékokkal is felszerelt gyereksarok várja.

A körülbelül 2500 kötetes teljes állomány már megtalálható a Corvina könyvtári rendszerben, aminek eredményeként a jövő évre tervezik az elektronikus kölcsönzés bevezetését.

**Bardóczyné Konderák Valéria,
Juhász András, Petrigán György**

AZ EGYÜTT TÖLTÖTT IDŐ ÉRTÉK!

„Ha a beszélgetést tekintjük a dalszövegnek, a nevetést a zenének, az együtt töltött időből így lesz sláger, amelyet bármikor szívesen meghallgatunk, anélkül, hogy megunnánk.” (Nicholas Sparks)

Nicholas Sparks szavait a felsőzsolcai kollégák választották mottóul. Azért emeltük ki az egész összeállítás elé, mert megfogalmazza az okot, ami miatt a könyvtárak már régóta szerveznek programokat az egész családnak. A Családok éve lezárásaként kértünk és adunk tovább ötleteket.

CSIPKEFA BIMBÓJA (FELSŐZSOLCA)

A könyvtár több mint könyvkölcsönző hely, egy közösségi tér, közösségi hely, amely lehetőséget biztosít a tájékozódásra, információszerezésre, önfejlesztésre és szórakozásra. Hozzájárul a közösségépítéshez, ezzel növeli a társadalmi kohéziót. A közösségépítés közös élményekkel valósulhat meg, az emberi kapcsolatok ápolásával, a közösségi létezéshez szükséges készségek, kompetenciák fejlesztésével.

Vannak olyan gyermeki pillanatok az életünkben, amit soha nem fogunk felnőttként sem elfelejteni. Fontos, hogy gyermekeinkkel közös élményeket élhessünk át, miközben a velük született, bennük rejlő képességeket segítjük napvilágra hozni. A gyerekek rendkívül fogéko-

zokkal, a gyermekek spontán tudásvágyára és kapcsolati igényére építve keltsük fel az érdeklődésüket az olvasás iránt.

A *Vár a mesekastély* mesés, verses, zenés, mondókás, bábos, kézműves foglalkozással záruló családi program elsősorban a 3-6 éves gyermekeknek és szüleiknek szól. Az óvodás életszakaszban a mesehallgatás és meseolvasás az olvasóvá nevelés kiváló eszköze, valamint az érzelmi intelligencia fejlesztésének lehetősége. Drámajátékok során eljutunk „Meseországba” és minden egyes foglalkozáson közösen, bábokkal eljátszunk egy mesét, miközben a gyerekek belebújhatnak egy-egy szereplő „bőrébe”. Az „együttmesélés” képes a gyerekek figyelmét maximálisan fókuszálni, interaktívan bevonni őket a történetbe. A mesék hallgatása, nézése közben a gyere-

nyak, így nagyon fontos, hogy ingergazdag környezetet teremtsünk számukra, hogy megszerettessük velük a világ megismerésének véget nem érő folyamatát vagy az új ismeretek megszerzésének lehetőségét.

A Családok évében könyvtárunkban elindult a *Baba-mama klub* programsorozata, melynek egyik célja, hogy lehetőséget adjon a családok számára hasznos, kulturált együttlétre. A másik célja pedig, hogy a gyermekek életkorának, mentális fejlettségi szintjének és egyéni fejlődési ritmusának megfelelő módon és eszkö-

kek megállíthatják az előadást, kérdéseket tehetnek fel, elmondhatják véleményüket, segíthetnek a hősöknek.

A mesélést a történethez kapcsolódó kézműves foglalkozás követi. A gyerekek a szülőkkel, nagyszülőkkel együtt készítik el az apró tárgyakat. Ez fejleszti a kézügyességüket, kreativitásukat, és szívesen visznek haza az előadás élményén túl kézzel fogható apróságokat is.

A Baba-mama klub keretén belül heti rendszerességgel tartok a 0–3 éves korosztálynak és szüleiknek *Babusgató* népi ölbeli játékos, cirógató, mondókás, ze-

nés, mozgásos fejlesztő foglalkozást. Fontosnak tartom, hogy a kicsik először a néphagyományukkal találkozzanak. A közös mondókázás és éneklés a beszédértést, beszédfejlődést, ritmusérzéklet, memóriát, figyelmet, mozgáskoordinációt fejleszti játékosan. A legkisebbek első irodalmi élményeiket a mondókákból merítik, hallgatásuknak számos pozitív hatása van a gyermekek fejlődésére, és minden mondóka nyelvi játék is. Az együttes játék szoros érzelmi kapcsolatot alakít ki a szülő és a gyerek között. A többi gyerekkel együtt töltött idő egyben felkészülés a bölcsődei, óvodai társas kapcsolatok kialakítására is.

Mindkét foglalkozás után lehetőségük van a szülőknek a kötetlen beszélgetésre, ismerkedésre, megoszthatják tapasztalataikat és érzéseiket egymással. A gyerekek addig játszhatnak, barátkozhatnak. Céлом, hogy ne csak kötetlen beszélgetések legyenek, hanem a szülők a gyermekneveléssel kapcsolatos irányított beszélgetéseken is részt vegyenek, alkalmanként meghívott szakemberekkel.

Farkas Tünde Erzsébet

AZ ELVARÁZSOLT KÖNYVTÁR (ÓZD)

Az Országos Könyvtári Napok keretében családi vetélkedőt szerveztünk az Ózdi Művelődési Intézmények Városi Könyvtárban. A vetélkedőt egy folyamat lezárásának szántuk: *Legyél te is könyvmoly!* játékunk résztvevőit hívtuk az eredményhirdetéssel egybekötött délutáni családi programra.

Legyél te is könyvmoly! játékunk áprilistól októberig tartott. Ebben az időszakban a gyerekek pontgyűjtő füzeiben szorgalmasan gyűltek a matricák. Ehhez nem kellett mást tenniük, mint a kölcsönzött dokumentumok visszahozatalakor beszélgetni a könyvtárossal a könyvek nyújtotta élményekről, illetve aki kedvet érzett hozzá, írásos ajánlót is megoszthatott velünk. Tízpontonként kincskeresés várt a gyerekekre: a gyermekkönyvtári ál-

lományban fellelhető könyvekhez kérdéseket írtunk, a megfejtésért apróbb ajándékokat kaptak. A motiváció, a lelkesedés adott volt, s amelyik gyereket megérintette a könyvmolyjáték, a végéig kitartóan, szorgosan gyűjtötte a pontokat. Jó volt látni a sok csillogó szemű arcot, ahogy könyves élményeikről beszélnek. Már ezért megérte elindítani a játékot, de a családi vetélkedő ennél is nagyobb sikerélmény volt!

A játékban résztvevő gyerekek szüleikkel, testvéreikkel együtt, egy csapatként versenyeztek a délután folyamán. Az *Elvarázsolt könyvtár* néven meghirdetett program tizenkét család részére jelentett egyrészt tartalmas kikapcsolódást, másrészt – és ez a legfontosabb – minőségi együtt töltött időt. A gyerekek szüleikkel együtt dolgoztak a feladatokon, többek között sor került meseszövegre, kincskeresésre, hétpróbára, terveztünk könyvborítót, valamint Harry Potter-kvíz is színesítette a délutánt. A program végén a vetélkedőt is díjaztuk. Élményalapú díjainkat (pl. kalandparki belépő) felajánlásokból, támogatással tudtuk biztosítani a résztvevőknek.

A vetélkedő megszervezésével az volt az elsődleges célunk, hogy színesítsük olvasásnépszerűsítő játékunk eredményhirdetését. Ám utólag úgy gondoljuk: mellett, hogy méltó módon zártuk vele a játékot, egy olyan program részesei lehettünk, amikor a családok a rohanó hétköznapoktól elvonatkoztatva, egymásra figyelve, egymást segítve, tartalmasan töltötték idejüket. És ez önmagában is hatalmas érték.

Kovács Adrienn

JÁTSZÓHÁZ ÉS LELKI FITNESS (TISZAÚJVÁROS)

A tiszaujvárosi Hamvas Béla Városi Könyvtár hagyományaihoz híven igyekszik megőrizni kisvárosi családias jellegét, közvetlenségét. Tiszaujváros sokrétű kulturális kínálatából a könyvtár nagy részt vállalva gondoskodik arról, hogy a családok felnőtt és gyermek tagjainak legyen alkalmuk közös programokon részt venni. Célunk, hogy minél több közös élménnyel gazdagodjanak rendezvényeink, foglalkozásaink látogatói, ezzel is erősítve a családi kötődéseket. Ugyanakkor ezek a rendezvények alkalmasak arra is, hogy kineveljék a következő könyvtárba járó generációt, kialakítsák a kötődést a könyvtárhoz.

A Hamvas Béla Városi Könyvtár családi programjai az elmúlt években több változáson mentek keresztül. Az intézményben leginkább a Gyermekkönyvtár kínál változatos időtöltést a családok számára, a gyermekkönyvtárosok munkájában hangsúlyos ezeknek a rendezvényeknek a megálmodása, megszervezése, lebonyolítása.

Könyvtárunkban a *Családi játszóházak* már több éves, ha nem évtizedes múltra tekintenek vissza. Ilyenkor szülőkkel, nagyszülőkkel érkeznek az óvodás és kisiskolás

korú gyermekek, és közös tárgyalás, kreatívkodás folyik. Hosszú éveken keresztül – a nyári időszakot kivéve – minden hónapban egyszer szerveztünk kézműves délutánt a családoknak. Az utóbbi időben azonban évente négy alkalommal, nagyobb ünnepekhez, különböző alkalmakhoz kötődően tartjuk meg a foglalkozásokat. Tapasztalataink szerint azóta emelkedett a résztvevők száma rendezvényünkön.

Szintén havi rendszerességgel indult néhány éve a *Családi mesedélután*. Kezdetben előadók, drámacsoportok meghívásával zajlott a program, de a lehetőségek kimerülése miatt a gyermekkönyvtáros vált a mesedélutánok megálmodójává, megalkotójává és előadójává is. A mesedélutánokon a gyerekeknek élőszavas mesehallgatásban lehet részük, de egyúttal szereplőkké is válhatnak. A mesélést drámajáték egészíti ki, melyben mindig örömmel vesznek részt a gyerekek. Emellett különböző játékos feladatok, vetítés és színezés tarkítja a programot. Nagyobb könyvtári események alkalmával népszerű mesemondókat, bábszínházat, meseírókat hívtunk meg a rendezvény keretében.

Babusgató programunk létrejöttét az motiválta, hogy szerettünk volna még több korosztályt bevonni a könyvtár életébe. Ezért kisgyermekeknek és szüleiknek olyan sorozatot indítottunk, melyen az anyukák a gyermekgondozás és -nevelés témakörében tájékozódhatnak, s közben a 0–3 éves gyerekek együtt játszhatnak, szocializálódhatnak. Ezekre az alkalmakra mindig a kiválasztott témában jártas előadót hívtunk.

Amikor a rendezvénysorozat elkezdődött, az anyukák annyira örültek a lehetőségnek, hogy a havi egy alkalmon kívül – amíg a gyerekek óvodába nem kerültek – önszerveződő módon, hetente azonos időpontban, rendszeresen eljöttek, a mamák beszélgettek, a kicsik játszottak, mintegy klubként működtek.

Egy átmeneti időszakban babahordozó klubnak is helyet adott a Gyermekkönyvtár, ahol babahordozási szakembertől kaphattak tanácsokat az anyukák. Később biblioterápiás foglalkozásokat kezdtünk tartani az anyukáknak. Ez a sorozat aztán *Lelki fitness* néven önállósdott, és a mai napig is népszerű. Ezekben a beszélgetéseken a kisgyermek is részt vesznek, lehetőségük van együtt játszani.

A Babusgató keretein belül 2017-ben szerveztünk először zenés, mondókás foglalkozást óvónők közreműködésével, amely szintén nagyon sikeres volt. Azóta többször is megismételtük, és a jövőben is folytatjuk a *Baba zenebona* programot, széles kínálatot biztosítva így a kisgyermek és szülei számára.

Havi rendszerességű programjaink nyáron szünetelnek, de fontos, hogy a gyerekek számára ilyenkor is változatos lehetőségeket kínáljunk, ezért az elmúlt nyáron kézműves foglalkozásokat és papírszínház-bemutatót tartottunk minden héten. A gyerekek többnyire nagy szüleikkel érkeztek, s szívesen töltötték nálunk az időt.

A változó igényekre mindig igyekszünk reagálni, és ezek alapján meghatározni a fejlődési irányt.

Ujjné Tellér Gabriella

A MEGYE ÉRTÉKEINEK SZÍNES TÁRA

A könyvtárak számára kiemelten fontos a környezetünkben található értékek ismerése és megismertetése. Ehhez szeretnénk segítséget adni a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Értéktárat és az abba már felvett értékeket bemutató, most induló sorozatunkkal.

Megyénkben és Miskolcon A magyar nemzeti értékek és a hungarikumok gondozásáról szóló 114/2013. (IV. 16.) Kormányrendelet megjelenése óta gyűjtik az értéktárak a helyi vonatkozású értékeket, amelyek egy jelentős része már bekerült az országos értékpiramis csúcsát jelentő hungarikumok közé. A javaslatokat a kormányrendelet 1. sz. mellékletében található adatlapon bárki benyújthatja elektronikusan.

A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Értéktár Bizottság elnöke Bánné dr.

Gál Boglárka, a Megyei Közgyűlés alelnöke, székelye Miskolcon, a Városház tér 1. sz. alatti Megyeházán található, interneten keresztül a megyei honlapon: <http://www.baz.hu/ertektar/> és e-mailben az ertektar@hivatal.baz.hu címen érhető el.

A B.-A.-Z. Megyei Értéktár honlapján 2018-ban az eddig bekerült 197 érték köre a bizottság üléseinek eredményeként folyamatosan bővül. A megye településszámát tekintve még számos helyi érték várja az értéktárba való bekerülését, amelyet a könyvtárosok figyelmébe is ajánlunk, hiszen a helyismereti gyűjtemények sok-sok információval szolgálhatnak a témát érintően, a javaslat kitöltése pedig igazi könyvtárosi munka lehet.

A nemzeti értékek közé bekerült megyei lista adatai is sokatmondóak, hiszen csaknem 270 elfogadott érték szerepel ezek között, melyben a miskolci és megyei értékek együtt találhatóak meg. Az értékpiramis csúcsán álló hungarikumok között olyan megyei értékek jelentek meg eddig, mint az Agrár- és élelmiszergazdaság kategóriában található, Magyarország Tokaji borvidékén előállított Tokaji aszú, mely az elsők között lett hungarikum. Kulturális örökségünk gazdagságát jelzi, hogy négy hungarikumunk is elismert a kategóriájában: A Matyó népművészet – egy hagyományos közösség hímzésekultúrája; A Tokaji történelmi borvidék kultúrtája; a Hollóházi porcelán; a Vizsolyi Biblia. A természeti környezet kategória hungarikuma Az Aggteleki-karszt és a Szlovák-karszt barlangjai; a Kaptárkövek és a bükkaljai kőkultúra. Megyénk így eddig összesen hét hungarikumára lehet büszke, de reméljük, hogy helyi kincseink közül még számos bekerül az értékpiramis valamennyi szintjére. Ehhez kérjük a könyvtáros kollé-

gák közreműködését, hiszen akár a Kulturális örökség kategóriában, akár a népszerű épített környezet vagy a turizmus-vendéglátás témában nem is kell nagyon kutatni ahhoz, hogy értékeket találjunk. Minden településen találhatóak értékek, amelyek feltérképezése és az Értéktárakban való számbavétele közös ügyünk és feladatunk, hogy megőrizzessük, és át tudjuk adni azokat az utánunk jövő generációk számára.

Prókai Margit

BODROG NÉPTÁNCGYÜTTES (kulturális örökség)

A Bodrog Néptáncgyűttes 1954-ben alakult, Sárospatak legnagyobb múltra visszatekintő amatőr művészeti csoportja. Fennállása alatt számos fesztiválsikert és művészeti kitüntetést ért el, az utóbbi évtizedben Megyei Alkotói Díjat (2015), a B.-A.-Z. Megye Kultúrájáért kitüntetést és két alkalommal – 2004-ben és 2009-ben – miniszteri kitüntetést kapott. 2016 júniusában megkapta Borsod-Abaúj-Zemplén megye Értékdíját is. A felnőtt néptáncosok minősítési rendszerében évek óta a jól minősült kategóriában szerepel az együttes, ezt legutóbb 2014 novemberében nyerte el, a megyében egyedülként, legmagasabb pontszámot szerezve.

Az együttes A Művelődés Háza fenntartásában működik. 2000-tól Darmos István irányítja a munkáját, őt művészeti munkatársként Darmos Éva segíti. A csoport legfontosabb feladatának a Bodrogek és Hegyköz tánc-hagyományainak ápolását tartja, ennek szellemében a néprajzi gyűjtés, s a gyűjtött anyagok feldolgozása és színpadra állítása, népzenei CD-k elkészítése éppúgy az együttes tevékenységi körébe tartozik, mint annak patronálása, hogy a műsorok az országos rendezvények, valamint a hazai- és külföldi nemzetközi fesztiválok mellett eljussanak a környező kistelepülésekre is. Több bodrogekői és hegyközi településen végzett tánc kutatás mellett, 2002-től pályázati támogatással egy-egy évben hegyközi turnét, bodrogekői turnét vagy hegyaljai fellépéssorozatot valósíthattak meg.

A hagyományos néptáncműsorok mellett tematikus előadások megalkotására, bemutatására is vállalkoznak. Így született meg például a Hegyközi lakodalmas, a Pataki oktatás története, az I. világháborúra emlékező Levelek hazulról és a részben pásztorkultúrából építkező Kolomp című produkció.

Az együttes számára fontos, hogy olyan koreográfusokkal – többek között Balla Zoltánnal, Lévai Péterrel, Kis Anitával és Maródi Attilával, Kocsán Lászlóval, Hlinyánszky Tamással, Szilágyi Zsolttal, Kovács Norberttel, Kis Istvánnal – dolgozzon együtt, akik haladó szellemben építkeznek a magyar nép hagyományos kultúrájából, egy-egy terület táncainak kiváló ismerői, s a táncosok számára nem csupán táncanyagot tanítanak, vagy koreográfiát készítenek, hanem pedagógiai munkájukkal példát is adnak. Az együttes a Farkas Ferenc Művészeti Iskolával működik együtt a néptáncoktatás terén.

Darmos István

SZOMOLYAI RECE (kulturális örökség)

Szomolyán régen nagy hagyománya volt a rececipke készítésének. Talán nem is volt olyan család, ahol ne tudták volna, hogyan is kell készíteni ezt a kézimunkát. Ezzel is kiegészíthették a bevételeiket. Aztán a feledés homályába veszett ez a tudás, csak néhány idősebb néni ápolgatta tovább a recekésztés hagyományát.

A település vezetése mintegy öt évvel ezelőtt úgy döntött, kezébe veszi a rece további sorsát: tanfolyamot szerveztek, melyen a jelentkezők megtanulhatták ezt a csodálatos kézimunkát a tudás őrzőitől. Szerencsére nagy volt az érdeklődés. Majd hosszas egyeztetés után a közmunkaprogramba is sikerült bevetetni, hagyományörzés címen. Azóta is 5-6 asszony készíti nap mint nap a receket.

De nézzük, mi is ez a kézimunka pontosan!

Az alapja egy 1x1 cm-es négyzetektől álló kisebb rácson háló, melyet szinte kizárólag fehér fonalból kötnek meg egy speciális tű segítségével. Mikor az alap elkészült, gondosan kifeszítik egy fa keretre, majd hurok- és tömőkötések

segítségével kitöltik az előre megtervezett mintával. Miután elkészült a csipke, kikeményítik. Készítettek belőle függönyöket, polcokra díszítőcsíkokat, terítőket, de ruhák részeként is megjelentek. Szomolyán a templom oltárát is ilyen rececipke ékesíti.

A rececipkét Magyarország több területén készítették az idők folyamán. A szakirodalmak leginkább Nógrád és Gömör megye, Sárköz vidéke, az Alföld, a Kisalföld, Kalotaszeg, Hódmezővásárhely területén ismerik.

Szomolyára valószínűleg a 20. század elején került. Egy summásasszony Hódmezővásárhely környékén szolgálva megtanulta a rece készítését, majd hazatérve megmutatta a családjának, falubelijeinek. Az elkészült kézimunkákat eladták piacokon, így téve szert némi keresetre, egészen a '80-as évek végéig. Mai megfontolással, ha a ráfordított idő arányában állapítanánk meg az értékét, igen magas ára lenne.

Daragó László

KÖNYVTÁRI KÖZÖSSÉG – PLÉBÁNOSI AJÁNLÁSSAL

Időről időre megkérünk egy KSZR-es könyvtárban dolgozó kollégát, írja meg, akár egészen szubjektíven is, számára mi a legfontosabb a mindennapi könyvtári munkában. Most Füzérre „látogattunk”.

Füzér a Hegyköz szívében, Sátoraljaújhelytől 25 km-re található, kevesebb, mint 400 lelket számláló község. Csodás természeti környezet övezi, melynek ékköve a falu felett őrt álló vár. Könyvtárosként örömmel mondhatom, jó itt élni, jó itt dolgozni! Nemcsak a csendes, békés környezet miatt, hanem a hegyközi emberek összetartása, az egymás iránti szeretete, megbecsülése miatt is. Ebben a miliőben, a település központjában, a polgármesteri hivatal és művelődési ház szomszédságában található könyvtárunk, mely heti két alkalommal négy-négy órás nyitvatartással várja az olvasni vágyó, közösségkedvelő lakosokat, vendégeket.

Füzér könyvtárosaként 2013-ban kezdtem el tevékenykedni, de akkor még csak amatőr módon. 2015-ben a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár jóvoltából segédkönyvtárosi szakképesítést szereztem. A tanfolyamon nemcsak a tudásom gyarapodott, hanem új, szakmai barátságok is kötődtek, melyek újabb lehetőségek kapuit nyitották meg mind előttem, mind könyvtárunk előtt.

Az elmúlt öt év bővelkedett kihívásokban. A KSZR keretében könyvtárunk szolgáltatóhelyé vált, ami nagyfokú kulturális és minőségi változást eredményezett. Valljuk be, hogy a környékbeli kiskönyvtárak állománya nagyrészt 1970-90-es kiadású kötetekkel teli – így viszont a legújabb kiadású, legváltozatosabb műfajú könyvek kerülnek az olvasók elé. Arról nem beszélve, hogy a könyvtárosnak sem kell megrendelésekkel bajlódnia. Ugyanakkor nagyon jó ötletnek tartom, hogy idén minket is bevontak a döntésbe, hová milyen könyvek kerüljenek, így még inkább igazodni tudunk az olvasók igényeihez.

Bár korábban is adott volt, csak idén éltünk először a könyvtárközi kölcsönzés lehetőségével. Számomra többhetes procedúrával járt az ODR-es regisztráció, de úgy gondolom, megérte vállalni a döcögős munkafolyamatot, hiszen mindannyian jól jártunk vele, az olvasó pedig örömmel vette kezébe a kért könyvet.

A füzéri könyvtár számára is kihívás, hogyan tartsa meg, sőt gyarapítsa a használók körét. Ennek megvá-

laszolásában a könyvtárosnak lényeges szerepe van: a helybeli viszonyok és lakosok ismeretében a lehető legjobbat kell kihoznia a rendszerben rejlő lehetőségekből. Tapasztalatom az, hogy a helyiek szívesen járnak közösségbe. Bár az időseket nehéz kimozdítani otthonukból, de ha sikerül, nyert ügyünk van. Ebben segítségünkre lehet a kiszélesített kapcsolati hálónk – például a plébános ajánlása – is.

2015 decemberében elsőként csatlakoztunk a KönyvtárMozi szolgáltatáshoz, mely azóta is nagyon népszerű. Nem mellesleg a nézők a könyvtárhasználók körét gyarapítják. Füzér lakosságának több mint 40%-a könyvtárhasználó, engem ez elégedettséggel tölt el.

Az évek tapasztalata azt mutatja, hogy az olvasók nem elégednek meg egy-egy szolgáltatással, azok körét mindig gyarapítani kell, vagy éppen a meglévőt újítani. Sokkal magasabb például a résztvevők száma azokon a könyvtármozis vetítéseken, melyekhez interaktív foglalkozást társítunk, mint ahol csak filmet nézünk. Fontos, hogy éljünk a használói képzések adta lehetőségekkel is, mi pár éve sikeres, térítésmentes számítógép-kezelői tanfolyamot bonyolítottunk le.

Az elmúlt években bevezettük a gépi kölcsönzést, mely jelentős többletfeladatot generált számomra. A hatékony munkavégzéshez az eszközállomány modernizálása is hozzájárult, és a korszerűsítés a használók számára is vonzó tényező.

Céljaim között szerepel a fenntartó motiválása két probléma megoldására. Az egyik, hogy nem stabil a településen az internetkapcsolat, ami nemcsak a KönyvtárMozi számára veszélyforrás, de gyakran ellehetetleníti a Corvina rendszer használatát is. A másik, hogy könyvtárunk megérett a megújulásra. Úgy gondolom, sokkal nagyobb sikerek elérésére leszünk képesek, ha a könyvtár egy nagyobb és önálló épületben tudja fogadni olvasóit, és megújult külsővel tudjuk majd körbevenni a kialakított, jól működő tartalmat.

Tóth Zsuzsanna

KULCS A KÖZÖSSÉGÉPÍTÉSHEZ

Az alapgondolat: néhány régi, akár rozsdás, hasznavehetetlen kulcsot feldíszítünk, és ezzel játékká alakítunk. Az eredmény pedig a könyvtár intenzívebb használata és egy alkotóközösség formálódása.

A játék ötlete ősszel született meg: inspiráljuk a gyerekeket történetek újragondolására, saját könyv vagy számítógépes játék megalkotására. Biztatásként kapják meg a kulcsot, amivel ki lehet nyitni Fantáziaország kapuját. A település vezetése támogatta a kezdeményezést, segítséget ígértek a megszülető munkák kis példányszámú megjelenítéséhez. A játékleírásokat pedig beöltözve „kelthetjük életre”, erre már korábban is volt példa. A pályaművek lektorálására alkotókat, tanítókat kérünk fel. A lényeg, hogy amíg készülnek a művek, használják a gyerekek a könyvtár nyújtotta lehetőségeket!

Az előkészületeket tett követte december első napjaiban. Ekkor a gyermekek a Mikulás segédjétől különleges ajándékot kaptak egy kis levélke kíséretében. Az ajándék egy egyedi kulcs volt – a levélből pedig kiderült, hogy a kulcs varázshatalommal bír: segít valóra váltani mindazt, amit tulajdonosa el tud képzelni! Ugyanakkor biztosítja a belépést Fantáziaország összes tartományába.

Az ajándék átadásakor arra kértem a gyerekeket és a felnőtteket is, hogy írják le egy dokumentumban, vagy mondják el és rögzítsék hangfájlban azokat az élményeiket, amiket a fantázia világában élnek át. Olyan sokszor hallhatjuk, hogy ez a könyv nem elég izgalmas, vagy egy játék nem nyújt elég kihívást, nem elég interaktív. Most mindenkit arra kértünk: alkotson jobbat, különlegesebbet! Tudjuk, hogy sok jó film, színdarab, internetes játék, stb. alapja egy igazán jó könyv. Mi vállaljuk, hogy a legjobb munkákat megvalósítjuk, bármelyik irodalmi műfaj is győzzön, ha pedig valaki elég kitartó, leleményes, és létrehoz egy játékot, azt mi eljuttasszuk! Ehhez minden elérhető segítséget megadunk a vállalkozó kedvűeknek: a könyvtár áll rendelkezésükre!

Hetek múltak el, mire az első alkotók fel merték tenni kérdéseiket, hogyan kell elkészí-

teni ezt vagy azt. A legnehezebbnek mégsem a kezdet, hanem a vég bizonyult: a munka elengedése, bemutatása. Nehéz kitenni az utolsó pontot, hiszen minden újabb olvasásnál van még egy apró „szösszenet”, amivel jobb lehetne tenni a kész művet.

Volt olyan, aki versben tette magát próbára és élte át az elengedés nehézségeit. A jól sikerült alkotást beillesztettük településünk adventi hétvégéket záró műsorába, a közönség pedig lelkes tapsal jutalmazta az alkotót, aki egyben az előadó is volt. Ez a lendület segítette megvalósítani egy rég dédelgetett elképzelést, így ma már van színjátszó kör a településünkön! De olyan is akadt, aki feladta, mikor szembesült azzal, mennyi mindenre kell figyelni az alkotás folyamatában, egy önálló mű létrehozásánál. Ő ma már sokkal nagyobb tisztelettel veszi kézbe a könyveket, így ezt a történetet is sikereink közé sorolom.

Fontos eredménye projektünknek a segítőkész, támogató légkör, ami nélkül nem tudnánk esélyt biztosítani. Az útnak, amelyet a kulcs megnyitott előttünk, összefogás a neve. Ez az út nem egyenes és járni sem könnyű rajta, mert nem kitaposott és kitáblázott. Ha zsákutcába jutunk, a GPS is csak annyit mond: vonjuk le a megfelelő következtetéseket és javítsuk a hibáinkat újratervezéssel.

Ezek fényében úgy vélem, minden közösség számára más és más lehet az építés módja. Nálunk az első kő a közösség tagjainak érdeklődési köre, a második kő az erre épülő lehetőségek feltárása és támogatása. A biztató mosoly is nagyon fontos építőanyag. Persze, a kihívás követ is hamar le kell rakni az útjelzők közé, és lehet, hogy ma nevetünk, néha megbotlunk, van, hogy vitázunk, elkeseredünk, de haladunk. Közösségünk épül, és több lesz közös élményeink által.

Némethné Kiss Ida Mónika

HAT MINTAPROGRAM AZ ÉN KÖNYVTÁRAMHOZ

Az én könyvtáram mintaprogramjainak kipróbálására megyénkből hat települést választott ki a fejlesztési csoport: Kesznyéten, Miskolc, Ózd, Sátoraljaújhely, Szerencs, Tiszaújváros.

A Múzeumi és könyvtári fejlesztések mindenkinek (EFOP-3.3.3-VEKOP/16-2016-00001) projekt – melyről a Könyvtári Mappa 2017. decemberi számában lehetett olvasni – keretében megvalósuló *Az én könyvtáram* programban a fejlesztési irányokhoz kapcsolódó jó gyakorlatok összegyűjtése lezárult, 2018 decemberéig befejeződik a mintaprogramok kipróbálása is. Az alábbiakban a megyénkben kipróbált hat mintaprogramot mutatjuk be röviden.

A **Könyvtárba mentem, de honnan indultam?** program célja a helyi értékek megismertetése, a helyi közösséghez, lakóhelyhez való kapcsolat erősítése és a könyvtárban való kutatással, adatgyűjtéssel a könyvtár és állományának megismertetése, a könyvtárhasználat népszerűsítése. A program során a célcsoport önálló és csoportos munkavégzést gyakorol és tanul, identitástudata formálódik és esztétikai, művészeti nevelésben részesül. Ezzel fejlődik az anyanyelvi kommunikáció, a tanulás tanulása, a szövegértési kompetencia, az értő olvasás, a szociális és együttműködési képesség.

A program 2. modulját, egy helyismereti vetélkedőt Meczóné Reviczky Beáta könyvtáros, a Szerencsi Művelődési Központ és Könyvtár munkatársa mutatta be

6 csapat részvételével. A programot Szerencs, illetve a Rákóczi-vár és a hozzá kapcsolódó történelmi személyek, helyszínek adta lehetőségeket kihasználva a helyi viszonyokra alkalmazta a kipróbáló és egy valóban élvezetes és változatos programot bonyolított le, melyben helyet kapott zenefelismerés, helyismereti totó, címeres játék, a helyi hírességekhez kapcsolódó feladat, vaktérkép, és egy Szerencs városáról készített turiszticalogató megírása.

A **Digitális történetmesélés LEGO Story Starterrel** című mintaprogram célja a digitális törté-

netmesélés módszerét alkalmazva a tanulók kommunikációs, szövegértési, dramaturgiai és informatikai kompetenciáinak fejlesztése. A foglalkozásokon a tanulók saját történeteket találnak ki, vagy irodalmi műveket dolgoznak fel, és a LEGO Story Starter csomag segítségével vizuális formába öntik a jelenetek megépítésével és eljátszásával. A foglalkozást Miklós Ka-

talín, a miskolci II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár csoportvezető gyermekkönyvtárosa vezette négyfős, 4. osztályos csapatokkal. A Vadgalamb és a méh című magyar népmese feldolgozását játékos feladatok segítették, majd a foglalkozás második felében a LEGO Story Starter csomaggal megépítették az általuk kitalált történetek jeleneteit. A mintaprogram befejezéseként a gyerekek előadták saját meséjüket, az elkészült jeleneteket bemutatták, végül iPad segítségével le is fotózták.

A **Védjük meg a grundot!** című mintaprogram kipróbálása Kesznyétenben történt, melyen a helyi iskola ötödik osztályos tanulói vettek részt. A mintaprogram A Pál utcai fiúk című regény feldolgozása oly módon, hogy a történet a korabeli Budapest megismerésén túl segítse többek között az önálló tájékozódást a könyvtárban, az internet használatát, a hiteles információforrások

Digitális történetmesélés valós játékgúrákkal Miskolcon

megkeresését. A négy modulból álló, összesen 60 órás programból Kesznyétenben a II. modul (A Pál utcai fiúk összefoglalása) első foglalkozását próbálták ki. Nehézséget okozott az, hogy ezek a gyerekek még nem olvasták a regényt, de ettől a könyvtáros, Szabó Tünde egyáltalán nem ijedt meg. A kipróbálás előtt elment az iskolába, és közösen megnézték a regényből

készült filmet, megbeszélték, fel dolgozták a történetet, így előkészítve a könyvtári foglalkozást.

A mintaprogram bemutatóján a cselekményen túl a főszereplők és azok tulajdonságai kerültek előtérbe. A szereplők csoportosítása – ki melyik táborhoz tartozik – után egy-egy mondat segítségével állították sorrendbe az eseményeket. E két feladatot követte az információforrások bemutatása, a PIM tematikus oldala és a Wikipédia. Ezeken az oldalakon kellett megkeresniük a főszereplőkről írt jellemzéseket, és ennek alapján kitölteniük a feladatlapokat. A feladatokat csoportmunkában végezték a tanulók, majd minden csapat megosztotta a saját szereplőjéről szerzett információkat. A foglalkozás nagyon játékos, jó hangulatú, interaktív volt, valamennyi gyerek részt vett benne, amit majd tavasszal megismételnek, amikor már a regényt is elolvasták a diákok.

A **Mesezenede** foglalkozás célja az óvodás és kisiskolás korú gyerekek anyanyelvi és ének-zenei kompetenciáinak fejlesztésén túl a személyiség kibontakozásának támogatása. A program az élménypedagógia eszközeit használva – a meséken, a közös éneklésen és az alkotó kézműveskedésen keresztül – a gyermeki fantáziára építve, az aktív befogadásra, kreativitásra és a társakkal való együttműködésre alapoz. Tiszaújvárosban, a Hamvas Béla Városi Könyvtárban Ujjné Tellér Gabriella gyermekkönyvtáros közreműködésével került sor a mintaprogram kipróbálására, 27 első osztályos tanuló részvételével. A foglalkozáson behívó mondóka és játék, népdaltanulás és dramatizálás, a Furulyás Palkó című népmese feldolgozása, a meséhez kapcsos-

Mesezenede Tiszaújvárosban

lódozó memóriajáték és közös értékelés valósult meg. A kidolgozott program Kokas Klára módszereit alapul véve nagy hangsúlyt fektet a zenei nevelésre, ezért a foglalkozást búcsúénekléssel zárták le.

„Ne félj babám, nem megyek világra...” A nagy háború emlékezete című mintaprogramot Ózdon mutatták be. Ez szervesen kapcsolódik az I. világháborúról tanultakhoz, annak színes kiegészítője. A mintaprogram több kompetencia fejlesztését is segíti: a könyvtári állományban és internetes adatbázisokban való eligazodás, szövegformálás, digitális tartalmak létrehozása stb. A két 60 perces modul közül Ózdon a Hogyan éltek dédszüleitek a „nagy háború” idején? címűt választották 2x45 percben. Első feladatként a diákok ellátogattak a temetőbe, és megnézték a háború hőseinek állított emlékművet, esetleg ismerős neveket keresve rajta. A program ezután a könyvtárban folytatódott. Megbeszélték a látott emlékművel kapcsolatos ismereteket (ki,

mikor állította, ki készítette). Az ehhez kapcsolódó internetes keresés rávilágított arra, hogy nem minden információ hiteles, mert ebben az esetben is voltak eltérően megadott nevek. Ezt követően a könyvtáros megmutatta azokat a honlapokat, portálokat, amik kapcsolódtak a témához, és nagyon sok érdeklődést dolgoztak fel. Ezek segítségével oldották meg a csoportfeladatokat, melyek a hátszország életének megismerését célozták: étkezés, divat, a nők és a gyermekek élete. A bemutatót az internetes források felhasználásával készített ppt-k prezentálása zárta. A program kipróbálóját Kovács Adrienn könyvtáros volt, és sikerét mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy a pedagógus kérte: az '56-os eseményekhez kapcsolódóan is tartson hasonló foglalkozást.

A **Robotika** című, Sátoraljaújhelyre tervezett program kipróbálására, melynek célja a robottechnika megismerése, robotprogramozás A kis herceg feldolgozásával, lapzártáig még nem került sor. A mintaprogramot Orosz Csilla, a Városi Könyvtár munkatársa mutatja be.

**Bokrosné Stramszky Piroska,
Varga Gábor**

AZ ÉN KÖNYVTÁRAM
MÚZEUMI ÉS KÖNYVTÁRI FEJLESZTÉSEK MINDENKINEK

A PETŐFI IRODALMI MÚZEUM – MAGYAR NYELV MÚZEUMÁNAK DR. BUSA MARGIT KÖNYVTÁRA

„Ujhelytől félórányira éjszak felé esik Széphalom, Kazinczy Ferenc egykori lakása. Nevét megérdemli, mert festői szépségű táj. Különben pedig szent hely, szent az öreg miatt, kinek ott van háza és sírhalma. Kötelessége volna minden emelkedettebb lelkű magyarnak életében legalább egyszer oda zárándokolnia, mint a mohamedánnak Mekkába...” – írta Petőfi Sándor Széphalomról 1847-ben, amikor elzárándokolt Kazinczy Ferenc sírjához. (Úti levelek Kerényi Frigyeshez XII. Ungvár, július 11.)

Széphalmon, Kazinczy Ferenc egykori birtokán, gyümölcsösének helyén épült fel A Magyar Nyelv Múzeuma, mely 2008. április 23-i megnyitása óta képviseli anyanyelvi kultúránk és irodalmunk múltját, jelenét s jövőjét. Különleges a hely, és maga a Radványi György Ybl-díjas építész által tervezett épület, hiszen az irodalmi magyar nyelv szülőföldjén épült, kimondottan múzeumnak, amire az utóbbi évtizedekben nem sok példa volt. Küldetése közös kincsünk, a magyar nyelvi és magyar nyelvű kultúra méltó őrzése, művelése, továbbadása, a magyar nyelv mint nemzeti identitásunk alapja ápolása és megőrzése.

A Magyar Nyelv Múzeuma küldetésének megvalósítását segíti az intézmény könyvtára, melyet dr. Busa Margitról (1914–2009), a kiváló könyvtáros-irodalomtörténészről, Kazinczy-kutatóról neveztek el, akinek gazdag könyv- és irathagyatéka képezte a gyűjtemény alapját. A könyvtár igyekszik a magyar nyelv- és nyelvtudomány és nyelvtörténet – kiemelten a nyelvújítástól napjainkig terjedő időszakát –, valamint irodalom és irodalomtörténet témában teljességre törekedve építeni gyűjteményét. Szépirodalmi művek, nyelvészeti monográfiák, konferenciakiadványok, tanulmányok, szakdolgozatok, tudományos értekezések, minden – elsősorban írott dokumentum –, ami a fenti témakörökben megjelent, megjelenik, vagy digitális formában elérhetővé válik. Könyvek, folyóiratok, szótárak, lexikonok, nyelvtankönyvek, nyelvkönyvek, kéziratok és audiovizuális dokumentumok tartoznak a gyűjtőkörbe. Jelenleg mintegy 8 000 kötetnyi könyv, valamint irodalomtörténeti, nyelvészeti szakfolyóiratok az elmúlt több mint száz évből található meg a múzeum könyvtárában.

A könyvtár állományában sok különleges, egyedi dokumentum vagy teljes gyűjtemény is van. A múzeum dobozszámra kapja a felajánlásokat, így ezek feldolgozása még nem teljes. Kiemelkedő egyedi gyűjtemény a „Beszélni nehéz” rádióműsor (1976. március 4. – 2007. május 25.) hanganyaga, valamint a 31 év adásainak teljes levelezése (közel 80 000 levél) is. Kéziratai között megtalálható Kazinczy Ferenc és Kossuth Lajos levele, valamint a magyar nyelvtudomány jeles alakjainak, például

Lőrincze Lajosnak, Zsiri Miklósnak, Deme Lászlónak, Wacha Imrénének és természetesen Busa Margitnak a kéziratai, jegyzetei, levelezése. Emellett őrzi a magyar nyelv- és nyelvtudomány elmúlt két évszázadának tankönyveit, gyakorlófüzeteit, a magyar helyesírás szabályainak legtöbb kiadását. Muzeális könyvállományában

bepillantást nyerhetünk a felvilágosodás korának és a reformkornak könyveibe, nyomtatott dokumentumaiba, azok nyelvezetébe, kézbe véve az eredeti műveket.

A könyvtár a tervek szerint igyekszik a gyűjteménynek minél nagyobb részét, elsősorban kéziratállományát digitálisan is elérhetővé tenni, valamint csatlakozni az Országos Dokumentum-ellátási Rendszerhez, miáltal a gyűjteményébe tartozó szakirodalmat az érdeklődők számára országszerte hozzáférhetővé teszi. A múzeumnak, így a könyvtárnak is a küldetése, hogy közösségi hely, tudományos műhely is legyen, helyet adva szakmai konferenciáknak, táboroknak, tudományos kutatásoknak, segítve szakdolgozatok, disszertációk és egyéb tudományos munkák megszületését. Ugyanakkor szeretettel várja az érdeklődőket is, akik a múzeumi kiállításokon túl a könyvtári gyűjtemény kuriózumaira is kíváncsiak.

Kurucz Péter

VÁNDORBAGOLY A MESEBIRODALOMBAN

A kiemelkedő gyermekkönyvtári munkát elismerő – a Magyar Könyvtárosok Egyesületének Gyermekkönyvtáros Szekciója által 2012-ben alapított Vándorbagoly-díjat a 2018. november 15-én, a szegedi Somogyi Károly Könyvtárban megtartott szakmai napon vették át a miskolci Il. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár Gyermekkönyvtárának munkatársai. Miklós Katalinnal, a gyermekkönyvtár vezetőjével arról a Mesebirodalomról beszélgettünk, ahová a Vándorbagoly megérkezett.

– *A Vándorbagoly a Mesebirodalom lakója lett, így ha megszólalna, biztos megkérdezné, mire számíthat? Mi az, amihez hasonló sehol máshol nincs?*

– A Vándorbagoly abban a vitrinben kapott helyet, ahol az Olvasók Királyának és Olvasók Királynőjének a koronáját is őrizzük. Lassan egy évtizede annak, hogy minden évben az Országos Könyvtári Napok keretében – a Könyves Vasárnapon – megkoronázzuk és megjutalmazuk az olvasásnépszerűsítő játékunkban legjobban teljesítő gyerekeket. Általában 80-100 alsós kisdíák indul a versenyen, de tavaly például 170 pályázónk volt – és nemcsak Miskolcra, hanem a megye távoli településeiről is. Ugyanilyen megyei szintű olvasásnépszerűsítő sorozat a Hahó, Könyvtár(s)ak! Ide 4 fős iskolai csoportok jelentkezését várjuk, és a fődíj egy hét ingyenes nyaralás! Ennek köszönhetően négyszer vittünk közel félszáz gyereket a Balatonra, legutóbb pedig Bogácsra. Ott is olyan programokat szerveztünk, hogy a pihenéshez, a fürdőzéshez természetesen kapcsolódják az ismeretszerzés, a könyv, az irodalmi élmény...

– *Mostantól akár bagolyes is lehet a könyvtárban!*

– Bagolyes még nem volt, de rendszeresen a természettudományos előadások. A Miskolc város ünnepéhez kapcsolódó Könyvtári Majálison visszatérő vendégek a Miskolci Állatkert és Kultúrpark munkatársai, akik ilyenkor több kisebb állatot – borsáskát, gyíkot, nyulat – is hoznak a könyvtárba. Az Országos Könyvtári Napok keretében pedig minden évben az Aggteleki Nemzeti Park szakemberei tartanak nálunk előadásokat. Egy-egy ilyen rendezvény után megnő az érdeklődés a Kis tudós könyvek és hasonló ismeretterjesztő sorozatok iránt.

– *A bagoly a görög mitológiában a bölcsesség jelképe, ráadásul ez a Vándorbagoly egy faszobor, egy képzőművészeti alkotás. Adódik a kérdés: mi a fontosabb gyermekkönyvtárosaink számára: az ismeretbővítés, a tudásgyarapítás vagy inkább az alkotás, a kézműveskedés?*

– Nem állítanám szembe ezeket a célokat. Végső soron a kézműveskedés is a tudásgyarapítást szolgálja. Népszerűek a Kézműves keddek, a nagyobb ünnepekhez

kapcsolódó foglalkozások, a népi játszóházak. Az első lépés, hogy bejönnek a könyvtárba a gyerekek, és nagyon jó, ha a szülőkkel, nagyszülőkkel, testvérekkel érkeznek. Ilyenkor megismerik az itteni lehetőségeket, beiratkoznak, könyvet kölcsönöznek... A legtöbb foglalkozáson természetesen mesélünk is. De volt olyan könyvtári óránk, amikor például éppen a baglyokat mutattuk be könyvek, képek segítségével, majd az ehhez kapcsolódó foglalkozáson hóbaglyot készítettünk a kicsikkel.

– *A hóbaglyról jut eszembe Hú! Ő mennyire népszerű? Vagy kérdezhetném úgy is, a Fekete István-regényeket vagy inkább a mai szerzők sikerkönyveit viszik a gyerekek?*

– Inkább a sikerkönyveket keresik a gyerekek, egymásnak is azokat ajánlják. De a tudatos szülők vigyáznak arra, hogy gyermekeik megismerjék a maradandóbb értéket is. Fekete István állathősei közül a legnépszerűbb természetesen Vuk, aztán jön Bogács és Csí, de remélem, hogy a mi Vándorbaglyunknak köszönhetően Hú is nagyobb figyelmet kap majd.

– *Húnál mindenképpen híresebb bagoly Bubó. Róla film is készült. Ha választ a gyermek – úgy általában –, inkább a könyvet kéri vagy a DVD-t?*

– Inkább a könyvet viszik! Úgy érzem, a gyerekek körében még mindig népszerű a könyv. Persze nézik a filmeket, használják az internetet, de szerencsére viszik a könyveket. Akik már tudnak, azok szeretnek is olvasni.

– *Egy évig marad itt a Vándorbagoly. Merre megy tovább?*

– Azt még nem lehet tudni. Egy év múlva itt lesz nálunk a gyermekkönyvtári szekció őszi szakmai napja. Olyan ez, mint egy jó továbbképzés, egymástól is tanulunk, bemutatató foglalkozást tartunk, és akkor jelentik be, melyik könyvtáré lesz a díj, merre száll tovább a Vándorbagoly.

Filip Gabriella

AZ ÖTKÖNYVBEN EGY A KÖNYVTÁROSÉ

Legeza Ilonának ajánlott versek Finta Éva legújabb kötetében

A kárpátaljai születésű, Sárospatakon élő Finta Éva legújabb kötete, az Ötkönyv öt fejezete öt jeles személyiséget, alkotó embert idéz. Nekik ajánlotta, róluk vagy az ő hatásukra írta a hatvanöt verset a szerző. Az első fejezet, az Ili könyve „műsává írt” hőse Legeza Ilona könyvtáros.

„Legeza Ilona nevét szinte minden irodalom- és könyvrajongó ismerheti, elsősorban saját honlapján közzétett remek, átfogó könyvismertetői révén” – így kezdte a 2011. szeptember 9-én elhunyt, Miskolcon, a Mindszenti temetőben nyugvó könyvtáros nekrológját a cultura.hu szerkesztője. A megfogalmazás feltételes módja – a „szinte minden irodalom- és könyvrajongó ismerheti” – sugall némi bizonytalanságot, hiszen az elhunyt szerényebb volt annál, hogy különösebben népszerűsítette volna saját munkásságát, ennek ellenére sokan tudtak róla, értékelték, amit az irodalom népszerűsítése, az igényes könyvtári tájékoztatás érdekében tett.

„Legeza Ilona honlapja a lehető legátfogóbb irodalmi gyűjtemény, érző és értő összefoglalókat ad a kortárs és a klasszikus művekről, mindenkinek ajánlom figyelmébe” – írta róla Szabó T. Anna.

„Nevét, munkáját több mint háromezer, mértékkel, jó ízléssel megfogalmazott könyvismertetője, és több,

színvonalasan szerkesztett honlapja tette ismertté és tiszteltté mindenütt, ahol könyvek iránt érdeklődő emberek magyar nyelven használják az internetet” – nyomatékosította az elismerést Zimányi Magdolna a Könyv, Könyvtár, Könyvtáros című lap 2012/1. számában megjelent visszaemlékezésében.

Legeza Ilona görögkatolikus lelkészcsaládban született, középiskolai tanulmányait a debreceni Svetits Katolikus Gimnáziumban kezdte, majd magántanulónként a sárospataki gimnáziumban érettségizett. Rövid ideig könyvtárban dolgozott, és munkája mellett végezte el a magyar–könyvtár szakot, de betegsége miatt nagyon fiatalon rokkantsági nyugdíjba kényszerült. Alig múlt 35 éves, amikor elvesztette látását. A saját honlapján mindezt így fogalmazta meg: „Idővel lépésváltásra kényszerültem: szememből kifelé vakság lett a részem, de amit így látok, azt is szebbé nézem.”

Finta Éva Ötkönyv című kötete, sajnos, már nem kerülhet be az Országos Széchényi Könyvtár honlapjáról is elérhető Legeza Ilona-féle gyűjteménybe, pedig ott lenne a helye...

*

Az Ötkönyvben Péter könyve Dobai Péter író, költő; Sylvia könyve Sylvia Plath amerikai író, költő; Ted könyve Ted Hughes angol író, költő, Sylvia Plath férje, Pilinszky János fordítója; Marie könyve Marie Curie lengyel származású fizikai és kémiai Nobel-díjas francia tudós emlékét idézi.

Filip Gabriella

Finta Éva
A vak erényhez
(Ilinek)

Fényes ég, süssön ragyogó világod,
Vak a fény, zaklat, mutogat barázdát,
Könyvlepon játszik, tapogat igyekvőn
Látnoki képpel.

Vak a vers – vaktában eredt sugallat,
Nyomtalan fekszik sima testű könyvben,
Arca titkos jel, üzenet, dekódolt
Csend lapít éjén.

Vak a képernyő, a világ az éjben, –
Csak a billentyűk zaja látomásos,
Tudja, mit csak zárt szemek álmódásban
Tudnak a fényről.

Így teremt égő, idegen világot
Vak szemű társunk, ki ha Oidipusszal
Járna kanosszát s vele lenne bűnben:
Értetni vélnénk.

ÉL, PULZÁL A KÖNYVTÁR – OKN MISKOLCON

A nagy hagyományú és népszerű programok mellett több újdonságot is kipróbált idén az Országos Könyvtári Napok keretében a miskolci II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár.

Az Országos Könyvtári Napok programsorozatához kapcsolódó rendezvények ez évben is túlnyúltak a megadott héten – és családi naptól (Petőfi Könyvtári Napok) családi napig (Könyves Vasárnap) tartottak. A bőséges programsorból két olyan újdonságot érdemes kiemelni, ami olvasói igények alapján öltött formát és aratott sikert.

A központi épületben tartotta összejövetelét az OKN hetén indult családfakutatók klubja. A saját családjuk történetének feltárása évek óta jól érzékelhető igény, amit a Helyismereti gyűjtemény állománya mellett számos online adatbázis segítségével igyekeznek kielégíteni a kollégák. A klub ennél is többet kínált: a családfakutatás „igazi letéteményesei”, levéltárosok segítettek az elméleti és módszertani alapvetések elsajátításában és a legfontosabb források feltárásában, rendszerezésében. A négy találkozóra tervezett klub telházal működött a 25 fős oktatóteremben, és még lett volna jelentkező.

Most először hirdettünk a Könyves Vasárnap előtt Könyves Szombatot. A Szabó Lőrinc Idegennyelvi Könyvtár kézműves technikák elsajátítására teremtett lehetőséget. Egy délelőtt, egymás után meg lehetett ismerkedni – szakértő foglalkozásvezetők segítségével – a könyvszoborkészítés, a foltvarrás és a csuhézás legegyszerűbb fogásaival. Hogy jó volt a választás, azt nemcsak a telház, de az is bizonyítja, hogy többen mindhárom technikát kipróbálták.

A legnagyobb szabású hagyományos, de részleteiben meg-megújuló program egyben az OKN

csúcspontja: a Könyves Vasárnap. Játékforrások volt a mottója az idei rendezvénynek. A „cím kötelezett”, és egyben be is igazolta a létjogosultságát: minden mennyiségben játékok bújtak elő a könyvtár minden szegletéből, és varázsolták el a résztvevőket. Így tizenharmadik alkalommal is a családok könyvtári életményeinek helyszínévé, forrásává változott a központi épület.

A több mint 40 család lelkesen és élvezettel teljesítette a mesés akadálypálya minden állomását, fedezte fel a könyvtár által nyújtott lehetőségek tárházát, a mesés könyves próbákat a gyermekkönyvtárban, kézművességet a zeneműtárban, ősi népi játékokat az első emeleten.

Az Olvasók királynője és királya című megyei irodalmi játék értékelése és az ünnepélyes koronázás az idén is nagy izgalmakat és örömet okozott nemcsak a királyoknak, hanem a hercegnőknek, lovagoknak is, hiszen olyan sok tökéletes pályázat érkezett, hogy csak egy próbával (sorsolással) dönthettük el, ki lesz uralkodó, és ki lesz az udvar tagja.

A könyvtár legidősebb és legfiatalabb olvasójának köszöntése most is meghitt pillanatokot szerzett a könyvtár jelenlévő nagy „családjának” minden tagja számára. Természetesen az olvasók tortája sem maradt érintetlenül...

Él, pulzál, és megtelik kicsivel és naggyal a könyvtár aznap (is). Ez örömteli, és biztató a jövőre nézve is.

Miklós Katalin

„KÖZÖS TUDÁS – KÖZÖSSÉGI HOZZÁFÉRÉS”

Idén októberben – a Nemzeti Kulturális Alap Közgyűjtemények Kollégiumához benyújtott sikeres pályázatnak köszönhetően – Borsod-Abaúj-Zemplén megye 343 településén 404 intézmény várta változatos programokkal a környezetében élőket. Az eseménysorozathoz megyénk 585 rendezvényt járult hozzá.

A Családok évében az OKN több rendezvénye a családokról, családoknak szólt. A megyei könyvtár ebben az évben is meghirdetett egy megyei szintű játékot Régenyes családok, családregenyesek címmel. A rejtvényt 128 olvasónk fejtette meg sikeresen.

Bükkábrányban a Szépenszóló Társulat az óvodásokhoz látogatott el. Hagyományőrző műsoruk, a mese és az élőzene elvarázsolta a kicsiket.

Edelényben dr. Hajdu Zsanett Nemzeti Kiválóság Díjjal kitüntetett biológus A trópusok ajándékai című kötetét mutatta be. Az olvasók nagy érdeklődéssel várták Kepes András író, újságíró. Közel száz ember hallgatta meg az utazásai során megismert különböző kultúrákról szóló izgalmas, színes előadását.

Encsen a Városi Könyvtár közönsége Krusóczki Ferencsel, a település múltjának lelkes kutatójával találkozhatott, aki több Encsel kapcsolatos kiadvány szerkesztésében vett részt. A Mátyás-emlékévkapszán a Kalamajka Bábszínház Mátyás királyról szóló meséket mutatott be az általános iskola alsó tagozatos diákjainak.

A Szépenszóló Társulat Bükkábrányban

Herczeg Mária bábszínháza Alsószolcán

Putnokon a Városi Könyvtár Orosz Margit költőt látta vendégül, aki bemutatta három verseskötetét. A találkozó után a putnoki amatőr alkotók munkáit tekinthették meg az érdeklődők.

A sajaszentpéteri Lévy József Városi Könyvtár negyedik alkalommal rendezett városi mesemondó versenyt, melyre a város három tagiskolájából 23 gyermek jelentkezett. A verseny előtt „felavatták” a gyermekkönyvtárat díszítő mesefalat, amely húsz mese szereplőivel és jeleneteivel teszi szebbé, színesebbé az oda látogató kicsinyek számára a teret.

Tarcalon a nyíregyházi Móricz Zsigmond Színház színészei Arany-metszés címmel mutatták be műsorukat, melyben Arany János és Petőfi Sándor levelezéséből idéztek.

Mezőcsátra, Kistokajba, Ónodra, Sajópetribe és Hernádkakra Vig Balázs író látogatott el a Három bajusz gazdát keres című játékos, interaktív előadásával. A könyvtárosokat és a pedagógusokat is meglepte a gyerekek aktivitása, amellyel részt vettek a mese dramatizálásában.

Sárospatakon és Sátoraljaújhelyen Sohonyai Edit tartott író-olvasó találkozót a középiskolák tanulói számára. Humorral fűszerezve adott tanácsokat a kamaszoknak az őket foglalkoztató problémákkal kapcsolatban.

Számtalan eseménnyel és neves előadókkal, írókkal, gyermekelőadásokkal és olvasásnépszerűsítő játékokkal vártuk a látogatókat. A statisztikai számadatok és a visszajelzések azt mutatják, hogy ismét sikerült népszerű, érdeklődésre számot tartó rendezvényeket szerveznünk.

Szabóné Lenkefi Ildikó

GYEREKEK SEGÍTENEK MEGTERVEZNI A KÖNYVTÁRBUSZT

Az én könyvtárbuszom címmel hirdetett rajzpályázatot 1-8. osztályos általános iskolai tanulók számára a miskolci II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár. Az intézmény így kívánta bevonni a gyermekeket a jövőre újtárra induló könyvtárbusz külsejének megtervezésébe.

A művek megalkotásához bármilyen rajztechnikát választhattak a gyerekek. A felhívásra nagyon sok pályázatot küldtek be, és nemcsak a megyéből, hanem még a határon túlról – például a Vajdaságból – is érkeztek alkotások.

A pályázók nagyon kreatívnak bizonyultak a jármű papíralapú elkészítésében, így a kiemelt díjazottak mellett több helyezett általános iskolás vette át méltó könyvajándékát az ünnepélyes eredményhirdetésen, egyben kiállítás megnyitón.

A tervek szerint a díjazottak műveiből részletek, motívumok kerülhetnek majd fel a busz külsejére, így többen is viszontláthatják majd munkájukat. A rajzo-

kat különleges, 3D-s fóliázással viszik fel a speciális, kamionméretű járműre.

A busz egyébként 2019 szeptemberétől a megye 27 településére fog eljutni, és nem csupán könyveket szállít majd, hanem gyors internetre csatlakoztatott számítógépeket, LED televíziót, multifunkcionális nyomtatót, programokat, tanfolyamokat, játékokat is.

Miklós Katalin

HELYTÖRTÉNETRŐL A CSODÁK VÁROSÁBAN

Többféle formában is „hasznosítják” az újhelyi könyvtárosok a város értékeit bemutató mesekönyvet.

Szathmáry-Király Ágnes izgalmas időutazásra hívja a gyerekeket és szüleiket a Sátoraljaújhely várossá nyilvánításának 750. évében megjelent, A csodák városa, avagy Sátoraljaújhely meséje című könyvében. A Pintér-Balogh Amanda által gyönyörűen illusztrált kötetben feltáruhnak előttünk a település legendái, kincsei, nevezetességei és híres személyiségei.

A könyvvel a helyismereti értékek bemutatására olyan sokoldalú lehetőséget kaptunk a kezünkbe, amelynél jobbat könyvtárosként nem is kívánhatnánk magunknak.

Az alsó tagozatos korosztálynak szervezett helytörténeti vetélkedőnk változatos feladatait a mese elol-

vasása során szerzett ismeretekkel lehet megoldani. Örömteli, hogy a pedagógusok is felismerték a könyvben rejlő értéket, és fontosnak tartják a benne foglaltak megismertetését a tanulókkal. Ennek köszönhető, hogy a versenyzők lelkesen készülnek a játékos feladatokra és szívesen vesznek részt a megmérettetésen. A könyv szerzője sajnos már nem a város lakója, de megtisztelő számunkra, hogy hívásunkra évről évre részt vesz a zsűri munkájában és nem utolsó sorban az olvasóival is találkozik a vetélkedők alkalmával.

A mesében foglalt helytörténeti ismeretek minél szélesebb körű népszerűsítése érdekében a Város Hete programsorozat elemeként felolvasó délelőtti szervezünk a felső tagozatos tanulók közreműködésével. Ilyen alkalmakkor a hallgatóság soraiban általában a diáktársak foglalnak helyet, de nagy sikerrel

zajlott az Egyesített Szociális Intézmény Idősek Napközi Otthonában tett látogatásunk, amikor a felolvasáson az író is jelen volt és felelevenítette az írással kapcsolatos élményeit.

Büszkék vagyunk rá, hogy a városban élt elődök által megteremtett gazdag szellemi örökséget őrizhetjük, és közvetíthetjük a jelen közönségének.

Nagyné Szentesi Mónika

NEM BÚCSÚZTÁL... – VARGA ZOLTÁN EMLÉKÉRE

Megrendülten és megdöbben szívvel értesültünk arról, hogy munkatársunk, Varga Zoltán (1975–2018), életének 43. évében tragikus hirtelenséggel elhunyt.

Az október 15-i hétfő reggelen a könyvtár környékén csendesebb volt minden. A bejáratnál halkán beszélgetők felém fordulva csak annyit tudtak mondani: Zoli meghalt.

Nehéz szavakba önteni azokat az érzéseket, amelyek ilyenkor kavarnak az emberben. Döbbenet, fájdalom, düh, tehetetlenség. A megválaszolatlan kérdések: miért pont TE? Miért ilyen hirtelen..., ilyen fiatalon? Hisz el sem köszönhetél... mi sem tőled.

Zoli közel fél életét ebben az intézményben töltötte. Húsz évet dolgoztunk együtt, az elmúlt 5 évben szinte napi kapcsolatban. Folyamatosan képezte magát, és mi rengeteget tanultunk tőle. Minden számítástechnikai eszköz beüzemelésében és működtetésében élen járt, minden újdonsággal szívesen foglalkozott, beállította és összehangolta telefonjainkat, tabletjeinket, naptárainkat...

Egy héttel korábban is még épp a kistéleplési könyvtárak számára vásárolt informatikai eszközöket szedte össze és írta ki. Mostanra nekünk, kollégáinak, már csak az emlékezés marad.

Zoli 1998. szeptember 1-jén kezdett dolgozni a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtárban. Kezdetben raktári feladatokat látott el, de informatikai jártassága és számítástechnikai készségei már akkor kitűntek. Kiadványszerkesztési munkájával a kezdetektől hozzájárult ahhoz, hogy a könyvtár igényes köteteket jelentethessen meg.

Munka mellett, az Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola pedagógiai szakán médiapedagógia képesítést szerzett, majd elvégezte a könyvtáros asszisztensi tanfolyamot is. Informatikai jártassága és segítőkészsége révén 2010-től bekapcsolódott a kistéleplési könyvtárak mozgókönyvtári ellátásába. 2013-tól a Terület-ellátási csoport munkatársaként, területi referensként az encsi, a bodrogközi, majd a kazincbarcikai térség könyvtárait is felügyelte. A Nemzeti Kulturális Alaphoz benyújtott sikeres pályázatok, a megújuló kiskönyvtárak látványterveinek elkészítése csak neki köszönhető.

Úgy ismertük és úgy szerettük Zolit, mint egy cselekvő, energiával, humorral teli fiút. Munkatársaként és családapaként olyan úrt hagyott maga után, mely pótolhatatlan. Nem kell nekünk fényképet kirakni az irodánkba, ott lesz velünk a mindennapokban.

Isten veled, Zoli! Nyugodj békében! Sosem felejtünk!

Zsova Márta

VÉGSŐ BÚCSÚ KOPASZ ERZSÉBETTŐL

Életének 78. évében, 2018. augusztus 15-én elhunyt Kopasz Erzsébet, a diósgyőri Petőfi Sándor Könyvtár nyugalmazott fiókvezető könyvtárosa.

Kopasz Zsókanak – mindenki így hívta – 1959-től 1999-ig volt a munkahelye a diósgyőri könyvtár. 1977-ben, mikor a könyvtár a mai, Nagy Lajos király utcai épületébe költözött, és Petőfi Sándor fiókkönyvtárként működött tovább, a költözést már ő irányította, szervezte, tevékenyen részt vett a belső környezet kialakításában is.

Közvetlenül csak pár hónapot dolgoztunk közösen – én válhattam nyugdíjba vonulása után a fiókvezetői poszton – de a könyvtár mesélt munkájáról, elhivatottságáról. A gyűjtemény, a katalógusok, a leltárkönyvek mind az igényességéről, szakmai precizitásáról vallottak.

Az olvasók feltétlen tiszteletét, a szolgálat mindenkifeleltetésének hitvallását, százszázalékos helytállást követelt önmagától és munkatársaitól egyaránt.

Emberileg és szakmailag is megmutatta azt, hogy könyvtárosként, a ránk bízott szellemi javak őrzőjeként nemcsak felelősségünk, de kötelezettségünk is van. Szívügye volt a helyismereti munka, a Diósgyőrről szóló

szakdolgozatok, fotók, diák, újságcikkek másolatainak gyűjteménye mai napig sokat segít a helytörténet iránt érdeklődőknek. Szakdolgozata is a miskolci születésű Szendrei János (1857–1927) író munkásságát feldolgozó bibliográfia volt. 1982-ben a Herman Ottó Múzeum Documentatio Borsodiensis sorozatának IV. köteteként is megjelent ez az összeállítás.

A Petőfi könyvtárban eltöltött évtizedeit hangulatos könyvbemutatók, előadóestek, író-olvasó találkozók is jellemezték. Áldozatos munkája elismeréseként 1997-ben megkapta Miskolc város Nívódíját.

Nyugdíjas éveiben is gyakran belátogatott a könyvtárba, figyelemmel kísérte a változásokat, folyóiratokat, könyveket kölcsönzött továbbra is. Szellemi frissessége példa volt számunkra. Mind szakmai tudása, mind emberi hozzáállása nagy-nagy tiszteletet érdemel.

Nyugodj békében, Zsóka!

Soltész Ágnes

TOMPÁNÉ MÉSZÁROS HEDVIG – PRO BIBLIOTHECA DÍJ

Az ez évi Megyei könyvtáros találkozón Tompáné Mészáros Hedvig, a tiszaujvárosi Hamvas Béla Városi Könyvtár vezetője vehette át a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár által alapított Pro Bibliotheca díjat.

1983-ban szerez diplomát a nyíregyházi tanárképző főiskola magyar-könyvtár szakán. 1983. július 16-án kezdi meg könyvtári hivatását a leninvárosi Városi Könyvtárban. Igényes és elhivatott munkájának köszönhetően 2003-ban szakmai igazgatóhelyettesé lép elő. 2005-től az összevont intézmény általános igazgatóhelyettese, valamint a könyvtári és muzeológiai terület szakmai vezetője. Vezetőként a könyvtári szolgáltatások fejlesztését és magas színvonalú működtetését tűzi ki célul. Ismereteinek naprakész frissességéről folyamatos önképzéssel, szervezett továbbképzéseken való részvétellel gondoskodik, és ebben a dolgozókat is támogatja a mai napig.

2006-ban Tiszaujváros Közművelődéséért Évi Díj kitüntetésben részesül. 2008-tól 3 könyvtári telephely irányításáért felel, és felvállalja a Tiszaujvárosi Kistérségi Társulás mozgókönyvtári feladatait a térség 11 településén. Kitartásának köszönhetően 2009-ben a könyvtár felveheti Hamvas Béla író, filozófus és könyvtáros nevét.

Több év előkészítő munka után 2016-ban a könyvtár megpályázza a Minősített Könyvtár címet, amelyet 2017. január 16-án a szakmai testület javaslatára elnyer.

Megalapítja a Hamvas Vándorserleg-díjat, amelyet évente egy kiemelkedő, magas színvonalú munkát végző dolgozónak adományoz a munkatársak javaslatai alapján.

Tiszaujvárosi irodalmi versenyekre rendszeresen hívják zsűrizni, szakmai folyóiratokban publikál, az utóbbi időben leginkább a minőségirányítás témakörében rendszeresen tart előadásokat konferenciákon, szakmai műhelynapokon és tréningeket vezet.

Az Informatikai és Könyvtári Szövetség városi tagozatának munkájában hosszú évek óta aktív szerepet vállal.

Munkáját a hivatástudat, a szakmaszeretet, a következetesség, igényesség, pontosság, a közösségért érzett felelősség jellemzi. Ennek köszönhetően vált a Hamvas Béla Városi Könyvtár minőségi, folyton megújuló szolgáltatásokat nyújtó közösségi terré.

Kázmér Ágnes

ISA POR ES HOMOU....

Legkorábbi teljesen magyar nyelvű szövegemlékünk, a Halotti beszéd és könyörgés keletkezési helyén a bencéseket és híres szövegük írásának korát is megidéző emlékhelyet találunk.

Kevesen tudják, hogy megyénkben található a História-völgy. Így nevezik azt a megvalósult projektet, amely a Bódva-völgy és mellékvölgyeinek településeiben található – a kulturális örökséghez tartozó – látnivalókat fűzi össze a turisták számára jól járható útvonallá. Boldvától Tornaszentandrásig vezet az út, tíz helyszínen egy-egy történelmi korhoz fűződő látnivalókat találunk, amelyekhez legtöbbször kapcsolódik valamilyen, a látogató által végezhető tevékenység is.

Boldva a História-völgy kapuja, központjában található a Monostor tér. A tér közepén álló Halotti beszéd-emlékhely különleges hangulatot áraszt.

A település legnevezetesebb látnivalója a román-gótikus egykori bencés apátsági templom, több kutató szerint ebben a kolostorban keletkezett egyik legismertebb nyelvemlékünk, a Halotti beszéd és könyörgés.

A rendezett park, a napóra és a gyógynövénykert együttesét a Barátok Háza turisztikai központ teszi teljessé. Ebben az épületben kiállítások láthatók többek között a műemlék templom múltjáról és a bencések életéről. A látogatók számára a második terem je-

lenti a legkülönlegesebb élményt: „A Halotti beszéd és könyörgést (amely nyelvemlék, egy temetési szertartás része volt) hivatott életszerűen megjeleníteni az a tizenhárom szerzetes, akik egy sírt állnak körül, miközben a háttérben halk zene mellett a teljes szöveget is hallhatjuk, olvashatjuk.”

A régi idők emlékei mellett helyet kapnak a jelen alkotóinak képzőművészeti alkotásai is. A teázóban a helyben gyűjtött, természetessé és szárított gyógynövényekből készült teákat kortyolhatunk és vásárfiát is hozhatunk a helyi termékekből.

Pálfy Erika

SÁROSPATAK 50 ÉVE ÚJRA VÁROS

Az újra várossá nyilvánítás félévszázados évfordulójára jelent meg a Sárospatak elmúlt évtizedeit áttekintő kötet.

Patak ott volt az első magyar városok között, és századokon át, az 1800-as évek második feléig birtokolta ezt a rangot, amit a közigazgatási reform miatt akkor elveszített. Ám történelme során mindig fontos, a térségre is sugárzó település volt birtokosai, egyházi intézményei, iskolái révén. Akkor is, ha városi cím birtokosa volt, és akkor is, ha nem.

Az, hogy közel száz év után visszakapta városi rangját, nemcsak több lehetőséget jelentett, hanem annak elismerését is, amit a patakiak mindig is hittek: ez a település képes a térségközponti szerep ellátására. Az újra várossá nyilvánítás félévszázados évfordulója – napra pontosan 2018. augusztus 20. – ezért is volt kiemelkedő ünnep a patakiak számára. Ezt üzeni olvasóinak a jubileumra, a város kiadásában megjelent Sárospatak 50 éve újra város című kötet.

Nem várostörténeti könyv ez, bár a bevezető áttekinti a település történetét, a fejezetek szövegei és

képei pedig lefestik az elmúlt 50 évet – annak fontos eseményeit, változásait, fejlesztéseit, szereplőit. De nem az utat írja le, hanem a legfontosabb csomópontok felmutatásával rajzolódik ki a megtett és a tervezett út. Meghatározza a város gyökereit – a tájat, az itt élő népek hagyományait, az egy életre való municiót adó iskolát, a hősök és áldozatok emlékét, és a tartást, amit a Bodrog fölött magasodó vár, pontosabban annak legnevesebb birtokosai adtak és adnak ma is az itt élőknek. Sorra veszi az egyházak, a kultúra, a sportélet, a városkép, az infrastruktúra, a kistérségi és határon túli kapcsolatok, a turizmus legjellemzőbb vonásait is.

Forgatható képeskönyvként. Fellelhetők benne helyismereti kutatásban is hasznos tények. A legfontosabb azonban, hogy az olvasó valóban megtalálhatja benne az 50 éve újra város Sárospatakot.

CsM

AZ ISTEN MEGŐRZÖTT! – KISEMBER A NAGY HÁBORÚBAN

Scholtz Róbert Gergely: Az Isten megőrzött! című könyve azért emelkedik ki az első világháborúról szóló dokumentumok sorából, mert szokatlanul közel hozza az olvasóhoz az 1914 és 1918 közötti időszakot. Sőregi János, egy zempléni település, Cigánd emberének naplójegyzeteiből, leveleiből válogatva állította össze a könyvet.

Bár a világháborúk emléke, tapasztalata még mindig erősen meghatározza az európai emberek köztudatát, kollektív emlékezetét, a ma embere (szerecsére) el sem tudja képzelni, milyen a saját bőrén tapasztalni egy háború csatáit és nem kevésbé nehéz mindennapjait. Utánanézhünk, hogyan zajlottak a harcok, hogyan éltek (túl) az emberek ezekben az időkben, de ritkán érezzük úgy, hogy a múlt egy-egy eseménye, egy könyv egyenesen hozzánk szól.

Most viszont egy hétköznapi ember meséli történetét; lehetnék akár én is, fut át az olvasón a felismerés. A történetet még közelebb hozzák a képek, melyek Sőregi János szülőfaluját, illetve útjának egy-egy pillanatát mutatják meg. A könyv összeállítója, Scholtz Róbert Gergely maga is a múlt eseményei iránt érdeklődő ember, mint a történet mesélője és egyben főszereplője: Sőregi János. Így a személyesség, az érintettség ezen a szinten is meghatározó és érezhető sajátossága a kötetnek.

A szerző új könyve érdekes és értékes olvasmánya lehet a lelkes történelemrajongóknak és azoknak is, akik egyszerűen csak szeretnék elmerülni egy különleges történetben. Ami megrázó, felkavaró, ám a történetmesélő bölcs derűje miatt, mellyel élete eseményeit lejegyzte, a könyv nem a reménytelenség érzését hagyja emlékül bennünk, sokkal inkább egy olyan ember lelkületének ismeretét, aki még a legnehezebb élethelyzetben is megtalálja azt a parányi jót, amibe belekapaszkodva túl lehet élni. Bár a történelmi helyzet tragikus és drámai, az ember mindennapjaiban arra törekszik, hogy lehetőségeihez mérten minél boldogabban éljen – vagy legalább fentartsa ennek látszatát. A bakák, amikor alkalmuk nyílik rá, lányokkal bolondoznak, finomakat esznek és isznak, barátságosan ugratják egymást. Akárcsak mi, mai emberek.

Hangácsi Zsuzsanna

Sárospatak
50 éve újra város
SÁROSPATAK HAS BEEN A TOWN AGAIN FOR 50 YEARS

SZERZŐINK

Bardóczyné Konderák Valéria
könyvtáros, területi referens
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Bokrosné Stramszky Piroska
igazgatóhelyettes
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Csörnök Mariann
PR-munkatárs
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Daragó László
képviselő
Szomolya Község Önkormányzata

Darmos István
együttesvezető
Sárospatak, Bodrog Néptáncegyüttes

Farkas Tünde Erzsébet
mb. könyvtárvezető
Felsőzsolcai Közművelődési Intézet és Városi Könyvtár

Faitli Eszter
könyvtáros
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Filip Gabriella
főkönyvtáros
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Hangácsi Zsuzsanna
könyvtáros
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Juhász András
könyvtáros, területi referens
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Kázmér Ágnes
csoportvezető
Tiszaújváros, Hamvas Béla Városi Könyvtár

Kovács Adrienn
gyermekkönyvtáros
Ózd, ÖMI Városi Könyvtár

Kurucz Péter
könyvtáros
Sátoraljaújhely, Petőfi Irodalmi Múzeum – A Magyar Nyelv Múzeuma, Busa Margit Könyvtár

Fotó: Dobos Klára, Fésüs Ádám, Juhász András, Nyulászi Gergő, MKE B.-A.-Z. megyei szervezetének archívuma, valamint a könyvtárak munkatársai

Impresszum

Könyvtári Mappa. A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei könyvtárosok lapja. Megjelenik félévente, 500 példányban.

Szerkesztőbizottság vezetője: Dr. Prokai Margit

Szerkesztő: Csörnök Mariann

Szerkesztőbizottság: Bokrosné Stramszky Piroska, Csoma-Simon Mária, Filip Gabriella, Miklós Katalin, Molnár István, Varga Gábor

Címlapfotó: Fésüs Ádám * Grafikai munka, tördelés: Körtvélyesi Éva

Kiadja a II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár - 3530 Miskolc, Görgy Artur u. 11. | mappa@rfmlib.hu

Felelős kiadó: Dr. Prokai Margit

ISSN 2416-1578 | Nyomtatás: GNR Szolgáltató és Kereskedelmi Bt., Miskolc

Miklós Katalin
gyermekkönyvtáros, csoportvezető
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Nagyné Szentesi Mónika
igazgató
Sátoraljaújhelyi Városi Könyvtár

Némethné Kiss Ida Mónika
könyvtári munkatárs
Hejőkürt, Könyvtári, Információs és Közösségi Szolgáltatóhely

Prókai Margit
igazgató
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Pálfi Erika
csoportvezető
Miskolc, Szabó Lőrinc Könyvtár

Petrigán György
könyvtáros, területi referens
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Rozgova Gabriella
könyvtáros
Miskolc, Szabó Lőrinc Könyvtár

Soltész Ágnes
nyugalmazott könyvtáros
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Szabóné Lenkefi Ildikó
könyvtáros, területi referens
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Tóth Zsuzsanna
könyvtáros
Füzér, Könyvtári, Információs és Közösségi Szolgáltatóhely

Ujjné Tellér Gabriella
gyermekkönyvtáros, fejlesztő biblioterapeuta
Tiszaújváros, Hamvas Béla Városi Könyvtár

Varga Gábor
igazgatóhelyettes
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

Zsova Márta
könyvtáros, területi referens
Miskolc, II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

A győri Mezőbirtokon terült

Dedikációk elkészítésével ismerkedtek az ózdi diákok. Az én könyvtáram program keretében

A megújult károlyvárosi könyvtárban

Igazi iskolai együttműködés az „Élveztünk könyvtárban”

Víg Balázs és a sajtópetri bajsztereseit

Alsóberecki – sok funkció ellátó egy térben

Főzérifantórok KönyvtárMozsi úton

Koronázás után a Kőnyves Vasárnapon

Ebben az évben közművelődési találkoztak a megye könyvtáraival